



www.musavat.com

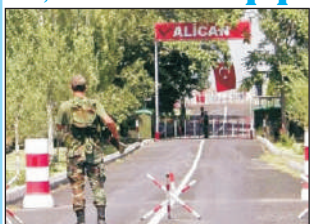
MUSAVAT

Xəbər
Rus ordusunda döyüşən
azərbaycanlılara
şok xəbərdarlıq -
rəsmi
yazısı səh.3-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 30 dekabr 2025-ci il Çərşənbə axşamı № 238 (8848) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Türkiyə sərhədi ermənilərin üzünə
açır - tarix dəqiqləşir, amma...



Alican sərhəd-keçid məntəqəsində hazırlıq işləri sürətlənib

yazısı səh.9-da

Rusiyadan Güney Qafqaza
ilginc hədə - səfirdən təhdid

yazısı səh.8-də

Ermənistandan Zəngəzur
hazırlığı - Bakıdan reaksiya

yazısı səh.4-də

Azərbaycanlı nazir
"köhnə qitə"ni silkələdi

yazısı səh.9-da

Nağarada çalır
Paşinyan: seçkiöncəsi
"stres" atır, yoxsa...

yazısı səh.7-də

Sensasiya: ermənilərlə
alver başlayır -
uduşda kimdir?

yazısı səh.5-də

"O halda repetitora
lüzum qalmayacaq..." -
Abbaszadədən mübahisəli təklif

yazısı səh.13-də

"Erməni QHT rəhbərləri
Qarabağa gəlsin"
təklifi - reaksiya

yazısı səh.10-da

Maşın salonları "qan
ağlayır" - bir gün sonra...

yazısı səh.12-də

Avtobus zolaqlarından
taksilər də istifadə eləsə...

yazısı səh.15-də

MEHDİYEVCİLƏRİN TAM İFŞASI İLİ - SƏS-KÜYLÜ 2026 GƏLİR

Rusiya ilə münasibətlərin nahamar dövründə prosesi sürətləndirmək çağırışı edildi; gələn il də sensasion həbslər gözlənilir



yazısı səh.3-də

SOS! Azərbaycan bu virusa təslim ola bilər - kütləvi yoluxma

Uşaqlar arasında təhlükəli infeksiyon xəstəliklər artır, xəstəxanalar dolub; həkimlərdən əhaliyə xəbərdarlıq

yazısı səh.11-də



Qüdrət Həsənzadə:
"Rusiya
münasibətləri
düzəltməkdə
maraqlı deyil"

yazısı səh.9-da



"Bakıdan
İrəvana yük
dəşinməsi
Kremlə
hiddətləndirib"

yazısı səh.6-da



Abutalıb Səmədov:
"Müharibədən
sonra hədəfdə
Qafqazdır"

yazısı səh.6-da



Prezident və ailəsi “Bakı Ağ Şəhər”də olub

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva, qızları Leyla Əliyeva və Arzu Əliyeva dekabrın 29-da “Bakı Ağ Şəhər”də olublar.

Musavat.com xəbər verir ki, dövlət başçısı, birinci xanım və qızları burada “Qarabağ atları” heykəltəraşlıq kompleksi, həmçinin Babək kvartalında həyata keçirilən işlərlə tanış olub, Palıd meydanı parkında ilk palıd ağaclarını ekib, “Zaman” meydanının və buradakı piyada körpüsünün açılışında iştirak ediblər.

Azərbaycan “Somalilənd”i dövlət kimi tanımayacaq



Azərbaycan Respublikası beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədləri daxilində Somali Federativ Respublikasının suverenliyini, birliliyini və ərazi bütövlüyünü tam dəstəklədiyini bir daha bəyan edir. Bu barədə Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin Somalidəki son hadisələrə bağlı bəyanatında bildirilib.

“Somali Federativ Respublikasının “Somalilənd” bölgəsinin tanınması beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə, eləcə də BMT Nizamnaməsinə ziddir. Azərbaycan beynəlxalq hüququ pozaraq öz ərazilərində xarici hərbi işğal və separatizmlə bağlı ağırlı təcrübəsindən keçib. Bu prinsiplərə və öz təcrübəsinə əsaslanaraq, Azərbaycan Respublikası bütün dövlətlərin suverenliyinin, ərazi bütövlüyünün və siyasi müstəqilliyinin qorunmasına qətiyyətlə sadiq qalır və beynəlxalq ictimaiyyəti məsuliyyətlə və beynəlxalq hüquqa tam uyğun hərəkət etməyə çağırır”, - bəyanatda vurğulanıb.

Yanvarın əvvəlində meteor yağışı olacaq



Yanvarın əvvəlində maraqlı astronomik hadisə - Kvadrantid meteor yağışı müşahidə olunaçaq.

Modern.az xəbər verir ki, Bakı Dövlət Universitetinin (BDU) Fizika fakültəsinin Astrofizika kafedrasından verilən xəbərə

görə, meteor yağışı dekabrın 12-dən yanvarın 12-dək aktiv olsa da, maksimum aktivlik 4 yanvar gecəsi, saat 03:00 radələrində gözəlinir.

Meteor yağışı Bakıda gecə və səhər yaxın saatlarda müşahidə edilə bilər. Ən əlverişli vaxt səhər yaxın, yağışın radiantının səmanın ən yüksək nöqtəsinə çatdığı anlardır. Bu zaman meteorların sayı və görünmə ehtimalı artır. Maksimum aktivlik zamanı saatda 120 meteor müşahidə oluna bilər. Bakı üçün real müşahidə şəraitində bu rəqəm təxminən 100-113 meteor/saat təşkil edə bilər. Bu il maksimum aktivlik günündə Ay demək olar ki, tam Ay fazasında olacaq və bu da müşahidələrə mənfi təsir göstərəcək. Ay işığı zəif meteorların görünməsinə çətinləşdirəcək, lakin parlaq meteorları müşahidə etmək yenə də mümkün olacaq.

Kvadrantid meteor yağışı digər klassik meteor yağışlarından fərqli olaraq, kometdən deyil, (196256) 2003 EH adlı asteroid mənşəli cisimdən qaynaqlanır. Bu asteroid Günəş ətrafında təxminən 5,5 il ərzində dövr edir. Ehtimala görə, bu obyekt keçmişdə aktiv komet olub və zamanla parçalanaraq asteroid xarakteri alıb. Yer kürəsi hər il yanvarın əvvəlində bu cismin orbitində qalan toz və qaya hissəciklərindən ibarət axından keçərək Kvadrantid meteorları yaranır.

Meteorlar Yer atmosferinə təxminən 41 kilometr/saniyə sürətlə daxil olur və parlaq işıq izləri buraxır. Kvadrantid meteor yağışı qısaömürlü, lakin ilin ən intensiv meteor yağışlarından biri hesab olunur.

Gələn aydan bu şəxslər də vergi ödəyəcək



Gələn aydan etibarən qeyri-neft və qeyri-dövlət sektorunda çalışan vətəndaşlar üçün müəyyənləşdirilmiş fiziki şəxslərin gəlir vergisi ilə bağlı güzəştlərin müddəti başa çatır. Vergi Məcəlləsinə edilən dəyişikliklərə əsasən, növbəti ildən etibarən əməkhaqqları 2500 manatadək olan vətəndaşlardan 3 faiz gəlir vergisi tutulacaq.

Bəs özəl sektorda çalışan hansı vətəndaşlarımıza vergi güzəştləri şamil olunacaq?

Musavat.com xəbər verir ki, Milli Məclisin deputatı Vüqar Bayramov bu mövzuya aydınlıq gətirib. O bildirib ki, məcəlləyə əsasən, bütövlükdə bütün maddəli işçilərə 200 manat vergi güzəştı tətbiq olunur:

“Yəni əgər vətəndaşımız özəl sektorda çalışırsa və onun maaşı 1000 manatdırsa, o zaman gələn aydan etibarən onun ödədiyi gəlir vergisi 24 manat olacaq (1000 manat-200 manat X 3 faiz). Bununla yanaşı, bir sıra vətəndaşlarımızda güzəşt məbləği daha yüksək müəyyənləşib. Şəhid

statusu almış şəxslərin valideynlərinin, dul həyat yoldaşlarının və övladlarının hər hansı maddəli işdən vergi tutulmalı olan aylıq gəliri 800 manat məbləğində azaldılır. Yeni özəl sektorda çalışan həmin vətəndaşlarımız 800 manatadək maaş alırlarsa, heç bir vergi ödəməyəcəklər. 1000 manat maaş aldıkları halda isə cəmi 6 manat (1000 manat-800 manat X 3 faiz) vergi ödəyəcəklər. Eyni güzəştlər vətən müharibəsi qəhrəmanlarına və milli qəhrəmanlara da şamil olunur”.

Millət vəkili qeyd edib ki, müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olan şəxslər və qanunverici-

liklə müəyyən edilmiş qaydada müharibə veteranı adı almış vətəndaşlarımızın gəlirindən vergi tutulan zaman 400 manatlıq hissəyə güzəşt tətbiq ediləcək: “Gələn ildən etibarən özəl sektorda onların maaşları minimum əməkhaqqı məbləğindədir, vergi ödəməyəcəklər. 1000 manat maaş aldıkları halda isə 18 manat (1000 manat - 400 manat X 3 faiz) vergi ödəyəcəklər.

Qanunvericiliklə birinci qrup əlilliyi olan vətəndaşlarımız, məcburi köçkünlər və bir sıra digər vətəndaşlarımız üçün də müəyyən vergi güzəştləri nəzərdə tutulur. Bütün bunlarla yanaşı, son illər ölkəmizdə orta aylıq əməkhaqqı məbləğlərində artım faizlərini nəzərə alaraq güzəşt məbləğlərinə baxılıb artırılması məqsəduyğun olardı”.

Evini kirayə verənlərə müjdə

Fiziki şəxslərə məxsus yaşayış sahələrinin (mehmanxanalar və mehmanxana tipli obyektlərdə yerləşən yerləşmə vasitələri istisna olmaqla) fiziki şəxslərə kirayəyə verilməsindən əldə olunan gəlirlərdən ödəmə mənbəyində 10 faiz dərəcə ilə vergi tutulacaq.

Bu, Prezident İlham Əliyevin təsdiqlədiyi Vergi Məcəlləsinə dəyişiklikdə əksini tapıb.

Beləliklə ki, mövcud qanunvericilikdə fiziki şəxslərin mənzil kirayə verilməsindən əldə olunan gəlirdən 14% verginin ödənilməsi nəzərdə tutulurdusa, yeni dəyişikliklərdə bu hədd 10%-ə endirilir.

Kirayə haqqı vergi ödəyicisi kimi uçotda olmayan fiziki şəxs tərəfindən ödənilməkdə kirayəyə verən özü və ya onun təyin etdiyi vergi agentı bu maddəyə uyğun olaraq 10 faiz dərəcə ilə vergini ödəyəcək və vergi uçotuna alınıb bəyannamə verəcək.

Qaz limiti bu tarixdə sıfırlanacaq



İlin başa çatmasına 2 gün qalır. Abonentləri təbii olaraq qaz limitlərinin nə zaman yenilənəcəyi maraqlandırır. “Azəriqaz” İstehsalat Birliyinin İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin rəisi Eldəniz Vəliyev Bakıvaxt.az-a açıqlamasında bildirib ki, hər il olduğu kimi, bu il də “smart-kart” tipli sayğaclar dekabrın 31-dən yanvarın 1-nə keçən gecə avtomatik olaraq yenilənəcək: “Mexaniki sayğaclarla isə bu proses bir neçə gün davam edə bilər”.

E.Vəliyev qeyd edib ki, bu, sıfırlanma deyil, bunun adı limitlərin yenilənməsidir: “Abonentlər elə bilirlər ki, yanvarın ilk günlərində sayğaclarında olan rəqəmlər sıfırlanacaq. Yeni bu sıfırlanma deyil, yenilənmədir”.

O qeyd edib ki, yanvarın 6-7-dən sonra abonentlər alacaqları qazı 1200 kubmetrlə limitlə əldə edəcəklər: “Bu isə 12,5 qəpik deməkdir. Abonentlər hər istifadə etdikləri qazın bir kubmetrinə görə 12,5 qəpik ödəyirlər.

Limit keçildikdən sonra isə 2500 kuba qədər istifadə olunan qazın hər kubmetrinə görə abonent 22 qəpik ödəyir. 2500 kubmetr keçdikdən sonra isə 30 qəpikdən hesablanır”.



Bu avtomobillərin aksiz dərəcəsi artırılır

Gələn ildən Azərbaycana idxal olunan istehsal tarixi 7 ildən çox olan minik avtomobilləri üçün yeni aksiz dərəcəsi tətbiq olunacaq.

Musavat.com xəbər verir ki, bu, Prezident İlham Əliyevin təsdiqlədiyi Vergi Məcəlləsinə dəyişiklikdə əksini tapıb.

Vergi Məcəlləsinə əsasən, aksiz dərəcəsi minik avtomobillərinin müərrikin həcmi 2000 kubsantimetrdəkdə olduqda müərrikin həcmi 3000 kubsantimetrdəkdə olduqda 600 manat + müərrikin həcmi 2001-3000 kubsantimetr hissəsi üçün hər kubsantimetr görə 5 manat, müərrikin həcmi 5000 kubsantimetrdəkdə olduqda 18600 manat + müərrikin həcmi 4001-5000 kubsantimetr hissəsi üçün hər kubsantimetr görə 35 manat, müərrikin həcmi 5000 kubsantimetrdən çox olduqda 53600 manat + müərrikin həcmi 5000 kubsantimetrdən çox hissəsi üçün hər kubsantimetr görə 70 manat olmaqla hesablanır. Müərrikin həcmi 3000 kubsantimetrdən çox və istehsal tarixi 3 ildən artıq olan minik avtomobillərinə görə isə müərrikin həcmi 4000 kubsantimetrdəkdə olduqda 5600 manat + müərrikin həcmi 4001-5000 kubsantimetr hissəsi üçün hər kubsantimetr görə 15 manat, müərrikin həcmi 5000 kubsantimetrdəkdə olduqda 20600 manat + müərrikin həcmi 4001-5000 kubsantimetr hissəsi üçün hər kubsantimetr görə 40 manat, müərrikin həcmi 5000 kubsantimetrdən çox olduqda 60600 manat + müərrikin həcmi 5000 kubsantimetrdən çox hissəsi üçün hər kubsantimetr görə 80 manat aksiz dərəcəsi tətbiq edilir.

Hazırda idxal olunan minik avtomobillərinin istehsal tarixi 7 ildən artıq olduqda, aksiz dərəcəsi yuxarıda qeyd edilən hesablanmış məbləğə benzin müərrikli minik avtomobillərinə 1,2, dizel müərrikli minik avtomobillərinə isə 1,5 yüksəldici əmsal tətbiq edilməklə hesablanır.

2026-cı il yanvarın 1-dən Azərbaycana idxal olunan minik avtomobillərinin istehsal tarixi 7 ildən artıq olduqda, aksiz dərəcəsi hesablanmış məbləğə benzin müərrikli minik avtomobillərinə 1,5, dizel müərrikli minik avtomobillərinə isə 2 yüksəldici əmsal tətbiq edilməklə hesablanacaq.

Mehdiyevçilərin tam ifşası ili - səs-küylü 2026 gəlir

Rusiya ilə münasibətlərin nahamar dövründə prosesi sürətləndirmək çağırışı edildi - gələn il də sensasion həbslər gözlənilir



Prezident Administrasiyasının sabiq rəhbəri Ramiz Mehdiyev barəsində oktyabrın 14-də qəbul olunan 4 aylıq ev dustaqlığından iki aydan çox vaxt keçir. İstintaq çərçivəsində onun köməkçisi Eldar Əmirov, AXCP sədri Əli Kərimli, partiyanın üzvü Məmməd İbrahim saxlanılıb. Habelə Milli Şura üzvü Gültəkin Hacıbəylinin ölkəyə gətirilməsi gözlənilir. Bundan əlavə, sabiq baş nazir müavini Abbas Abbasov barəsində axtarış elan olunub.

Bu müddətdə aparılan istintaq prosesindən belə qənaət hasil olur ki, yeni ildə yeni həbslər istisna deyil. Amma iş üzrə daha kimlərin məsuliyyətə cəlb olunacağını proqnozlaşdırmaq çətindir. Yalnız onu demək olar ki, səs-küylü həbslər gözləntisi var. Bir çox təhlilçilərə görə, Rusiya ilə münasibətlərin indiki nahamar dövründə prosesi sürətləndirmək lazımdır. Yeni qonşu dövlətdəki dairelərə bağlı şəbəkənin, əzelliklə Mehdiyev dəstəsinin hərtərəfli ifşası və "5-ci kolon"un diz çökdürülməsinin əsl zamanıdır.

Bu arada Vəkil Aslan İsmayilov da sosial şəbəkə hesabında çağırış edib. O bildirib ki, Putinin və onun əlaçlılarının son vaxtlar Azərbaycanla dostluq, əməkdaşlıq istəmələri fikirləri növbəti yalanlardır: "Nə qədər ki, Putin və onun ətrafındakı kimilər hakimiyyətdədir, Azərbaycana qarşı həmişə dost yox, düşmən mövqeyi sərgiləyəcəklər. Bunu hamı bil-məlidir".

Onun sözlərinə görə, Putin Ukrayna ilə sülhə nail olduqdan sonra 1 milyondan artıq əli qana batmış rus ordusunu Cənubi Qafqaz və Orta Asiyaya yeritməklə keçmiş SSRİ-ni bərpa etməyə çalışacaq. Buna görə də hakimiyyət Mehdiyev dəstəsinin ifşasını və neytrallaşdırılmasını tezləşdirməli və ölkə daxili sabitliyi poza biləcək

amilləri təcili aradan qaldırmaqlıdır", - İsmayilov əlavə edib.

Mehdiyevçilərin tam ifşası mümkün olacaqmı? Rusiya öz adamlarını qoruya bilermi və necə?

Ədalət Partiyasının sədri Mütəllib Rəhimli "Yeni Müsavat"a dedi ki, Azərbaycandakı siyasi proseslərin arxa üzündə sadəcə insanları həqiqətən də şok edə biləcək hadisələrin baş verdiyi və Ramiz Mehdiyevin həbsi ilə bağlı bu proseslərin real mənzərəsinin ortaya çıxdığı məlum oldu: "Cəmiyyətimiz gördü ki, hakimiyyətdə təmsil olunan bəzi şəxslər vəzifələrindən sui-istifadə edərək Azərbaycan dövlətini zəiflətmək, onu xarici qüvvələrə tabe etmək, həmçinin ölkədə korrupsiya, rüşvətxorluq və saxtakarlıq çiçəkləndirmək üçün əlindən gələni ediblər. Onlar yalnız şəxsi mənaflarına uyğun qərarlar veriblər. Görünür, ölkənin bir çox problemlərinin həll edilməməsinin səbəbi də məhz bununla bağlı imiş. Artıq Ramiz Mehdiyev və komandası ifşa olunmaqdadır. Ekspertlər isə Ramiz Mehdiyevin həbsinin ilk günlərindən bəyan etmişdilər ki, ona irəli sürülən ittihamlar elə maddələrdən ibarətdir ki, bunları təkmiləşdirərək həyata keçirmək mümkün deyil. Burada çoxsaylı siyasi, iqtisadi və maliyyə sahəsində çalışan şəxslərin iştirakı mövcuddur. Ramiz Mehdiyev bütün bunları ko-

manda şəklində həyata keçirib, həmkarlarını idarə edib və onlarla birgə işləyib.

Təbii ki, Rusiyanın təsiri altında fəaliyyət göstərən Ramiz Mehdiyev və onun himayədarlarının ifşa olunması Azərbaycanın daxilinə Rusiyanın təsirlərini minimuma endirib. Bu, olduqca mühüm və müsbət nəticədir. Rusiyanın Ukraynada müharibə aparması onun Azərbaycanla bağlı sərt mövqe tutmasına mane olur. Belə bir dövrdə Azərbaycan öz müstəqilliyini möhkəmləndirməkdədir və müstəqil əlaqələr, münasibətlər qurmaqla geriye dönüşün olmadığını ortaya qoyur. Amma bəzilərinin siyasi populizm naminə irəli sürdüyü "Rusiya Ukraynada qələbə əldə etdikdən sonra keçmiş SSRİ-ni bərpa edəcək və keçmiş müttəfiq respublikalara qoşunlarını yeridəcək" kimi fikirlər, zənnimcə, həqiqətdən uzaqdır. Artıq dünya tamamilə dəyişib. Biz yenidən ötən əsrin 20-ci illərinə qayıd bil-mərik. Çünki həm zaman, həm insanlar, həm də ictimai fikir dünyadakı münasibətləri kökündən dəyişib. Belə bir addım Putinin ağılsızlığı olardı və nəticədə Rusiyanı tamamilə dağıdırdı.

Ona görə də, zənnimcə, biz prosesləri adekvat qiymətləndirib ona uyğun addımlar atmalıyıq. Bu yanaşma ondan ibarətdir olmalıdır ki, Azərbaycan artıq dünyanın inkişaf etmiş ölkələri və ona xəyanət etməyəcək dövlətlərlə ikitərəfli münasibətlər qurur və əməkdaşlıqları genişləndirir. Azərbaycan öz strateji təbii sərvətlərini dünya bazarına çıxarmaq üçün müstəqil qərarlar verir və milli təhlükə-

sizliyini təmin etmək məqsədilə lazımi əməkdaşlıq və hərbi münasibətlər qurmağı bacarır. Hesab edirəm ki, Ramiz Mehdiyev komandasının ifşasının davam etdirilməsi zəruridir. Həm hakimiyyətdə olanlara, həm də xalqa göstərmək üçün vacibdir ki, xəyanətkarlar həmişə sonda cəzasını alır. İkincisi, bu şəxslərin dövlətdən oğurladığı milyonlarla vəsait müsadirə olunaraq yenidən dövlət büdcəsinə qaytarılmalıdır. Üçüncüsü isə insanlar görməlidir ki, uzun illər Azərbaycanda onların kifayət qədər azad və iqtisadi cəhətdən yaxşı yaşamasına mane olan səbəblər mövcud olub və dövlət bütün bunları aradan qaldırır. Nəticədə bu, Azərbaycan dövlətinə vətəndaşların böyük inamını artıracaq. Biz də gələcək proseslərdə Rusiya və digər oxşar ölkələrin Azərbaycana qarşı basqılarını yalnız daxili milli həmrəylik və xalqın dövlətə olan inamı sayəsində əngəlləyə biləcəyik".

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucov Kremlin bundan sonra davranışlarının daha da sərtləşəcəyini proqnozlaşdırır: "Prezident Administrasiyasının sabiq rəhbəri Ramiz Mehdiyev barəsində qaldırılan cinayət işinin üzərindən 2 ay vaxt keçməsinə baxmayaraq onun ən yaxın cinayət ortaqları ifşa olunaraq məsuliyyətə cəlb edilməyib. İstintaqın gedişinin bir sıra səsləri də üzə çıxaraçağı şübhəsizdir, ancaq bununla belə, Rusiyanın Azərbaycandakı adamlarının tam zərərsizləşdirilməsi və sıradan çıxarılmasının mümkünlüyünü söyləmək çətindir. Azərbaycana yüksək postlara kadrılar uzun illər Moskva tərəfindən təyin olunub. Bütün sahələrdə Rusiya total nəzarəti əlində saxlayıb. Azərbaycan müstəqilliyinə yenidən qovuşandan sonra da bu tendensiya fərqli formalarda və üsullarla davam etdirilirdi. Doğrudur, son dövrlər aparılan struktur və kadr islahatları Rusiyaya bağlı qüvvələrin gücünü xeyli zəiflətdi, möhkəmləndirilmiş hücrələr dağıdıldı. Ramiz Mehdiyevin təmsilində ən təhlükəli və imtiyazlı fiqur ev dustağı edildi. Ona bağlı olan bəzi şəxslər də istintaq altındadırlar. Bununla belə, "5-ci kolon" zəiflədilmiş olsaydı, mövcudluğunu saxlamaqdadır. Rusiyanın hakimiyyət qollarında, mediada, QHT, hətta siyasi partiyalarda adamlarının mühüm postlarda qaldığı düşüncəsinə dəyər. Onu da nəzərə almaq lazımdır ki, Ramiz Mehdiyev vəzifədə olduğu müddət ərzində idarəetmədə əsas simalardan sayılıb. Ona göstərilən etimaddan və qeyri-məhdud səlahiyyətlərdən sui-istifadə edərək tək kadrılar yerləşdir-



Rus ordusunda döyüşən azərbaycanlılara şok xəbərdarlıq - rəsmi

Son dövrlər hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən aparılan araşdırmalar və mediada yayılan məlumatlara əsasən, Rusiya və Ukrayna arasında davam edən hərbi əməliyyatlarda, eləcə də digər silahlı münaqişələrdə Azərbaycan Respublikasının bəzi vətəndaşlarının da iştirak etməsi halları müşahidə olunur.

Bu barədə Baş Prokurorluğun Mətbuat Xidmətindən bildirilib.

"Təəssüflə qeyd edirik ki, bu döyüşlər nəticəsində həlak olan, ağır yaralanan, habelə əsir düşən vətəndaşlarımız var.

Bildiririk ki, Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının həyatını, təhlükəsizliyini, hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsini dövlətin ali məqsədi və vəzifəsi kimi qəbul edərək, qanunvericiliyə zidd fəaliyyət göstərən, hüquq qaydalarını pozan hər bir şəxsə münasibətdə hüquqi məsuliyyətin qaçılmazlığı prinsipi əsasında qətiyyətli və bərkəlməz mövqe nümayiş etdirir.

Belə ki, xarici dövlətlərin ərazisindəki silahlı münaqişələrdə iştirak etmək, sadəcə, fərdi seçim deyil, milli cinayət qanunvericiliyi və beynəlxalq konvensiyaların tələblərinə görə ağır, bəzi hallarda isə xüsusilə ağır cinayətdir.

Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinə əsasən müzdluluq, yəni hərbi münaqişədə və hərbi əməliyyatlarda iştirak edən dövlətin vətəndaşı olmayan, onun ərazisində daimi yaşamayan, habelə rəsmi vəzifələrin yerinə yetirilməsi üçün göndərilməyən, maddi mükafat əldə etmək məqsədilə fəaliyyət göstərmək, habelə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmayan silahlı birləşmələr və ya qrupların fəaliyyətində iştirak etmək cinayət hesab olunaraq, bu əməllərə görə müəyyən müddətə (8 ildən 20 ilədək) və ya ömürlük azadlıqdan məhrum etmək cəzalarına nəzərdə tutulur.

Vətəndaşlarımızın diqqətinə çatdırılır ki, hər hansı bir ideoloji, maddi, şəxsi və sair maraqlardan asılı olmayaraq, Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmayan silahlı birləşmələrdə iştirak etmək cinayət hesab edilir. Artıq bu növ fəaliyyətlərlə məşğul olan bir neçə vətəndaşımız barəsində Azərbaycan Respublikasının aidiyyəti hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən cinayət işləri başlanılıb və bəzi işlər üzrə ibtidai istintaq tamamlanaraq baxılması üçün aidiyyəti üzrə məhkəməyə göndərilib və təqsiri sübuta yetirilən şəxslər barəsində müvafiq hökmlər çıxarılaraq uzunmüddətli azadlıqdan məhrum etmək cəzalarına məhkum ediliblər. Bu kateqoriyadan olan digər cinayət işləri üzrə isə hazırda ibtidai istintaq davam etdirilir.

Ölkəmizin hüquq-mühafizə orqanları qeyd olunan qanunsuzluqların qarşısının alınması və qanunazidd əməllərə yol verənlərin müəyyən edilərək məsuliyyətə cəlb olunması istiqamətində bütün zəruri tədbirləri görməkdədir.

Xatırladaq ki, konstitusiyaya əsasən Azərbaycan vətəndaşının vəzifəsi öz dövlətinin qanunlarına riayət etmək və öz vətəninə müdafiə etməkdir. Heç bir maddi maraq sizin həyatınızdan, azadlığınızdan və gələcəyinizdən daha əhəmiyyətli ola bilməz. Qanunsuz fəaliyyətlərdən çəkinmək və milli maraqları uca tutmaq isə hər birimizin mənəvi və hüquqi məsuliyyətidir.

Vətəndaşlarımızı ayıq-sayıq olmağa, qanunsuz çağırışlara uymamağa və dövlətimizin qanunlarına hörmətlə yanaşmağa çağırırıq" - deyər məlumatda qeyd olunub.

məyib, paralel olaraq biznes və maliyyə imperiyası qurub. Bütün bunların öhdəsindən gəlmək elə də asan deyil. Çünki onların çoxu simasını gizlədə, hər cür şəraitə qısa zaman ərzində adaptasiya olunmağı ustalıqla bacarırlar. Boz kardiinal artıq izolyasiya olunub, ev dustaqlığındadır. Ancaq bu gün hakimiyyətdə olan, vəzifəsini və maliyyə qaynaqlarını saxlayan ramiz mehdiyevlər daha təhlükəlidir. Belələrinin zərərsizləşdirilməsi prosesini sürətləndirməyə zərurət

var. Fikrimcə, görülməli effektiv tədbirlərdən biri kimi parlament buraxılmalı və yenidən formalaşdırılmalıdır. Nazirlər Kabinetinə əl gəzdirilməlidir. Moskva Ukrayna müharibəsində əlinin güclənməsini daha artıq hiss etdikcə, keçmiş ittifaq respublikalarında nüfuzunu artırmağa çalışacaq. Kremlin ritorikası və davranışları sərt xarakter alacaq. Artıq bu təhlükə hiss olunmaqdadır".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

“Biz Amerika tərəfi ilə çox intensiv işləyirik və 2026-cı ilin ikinci yarısında yerlərdə tikintiyə başlanılacaq”. Bu nu Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan ictimai televiziya Zəngəzur dəhlizi-Tramp marşrutu ilə bağlı açıqlamasında deyib. “Ümid edirəm ki, yaxın həftələrdə ilk sənədimiz olacaq. Gələn il beynəlxalq tərəfdaşlarımızın Ermənistanı səfərləri ilə dolu olacaq”, - nazir bildirib.

“Yeni Müsavat”ın erməni mediasına istinadən bildirdiyinə görə, müxalifətin Rusiya və İranın “Tramp yolu”na qarşı olması ilə bağlı fikrini soruşduqda, Mirzoyan belə

rəsmisinin dediyi kimi, Rusiya Ermənistanı hibrid müharibə ilə hədələyir, sualına nazir Mirzoyan belə cavab verib: “Dezinformasiyanın əhəmiyyətli bir hissəsi rusiyalı ekspertdən, deputatdan qaynaqlanmışdır? Ona görə də hibrid təhlükələr müxtəlif yerlərdən, o cümlədən Rusiyadan qaynaqlana bilər”.

Bugünlərdə Rusiyanın İrəvanda səfiri Kopirnik bir sıra təhdidəci açıqlamalar vermişdi.

“Ermənistanla Azərbaycan arasında münasibətlərin tənzimlənməsi Moskva

Ermənistandan ilginclər Zəngəzur hazırlığı

Paşinyan hökuməti hələ də tikintinin anonsunu verir, ortada isə real iş yoxdur - Bakıdan xəbərdarlıq



cavab verib: “O insanlara qulaq asmayın, bunlar yalandır. İranlı həmkarlarımdan eşitdiklərimə görə, infrastrukturun açılması İranda suallar yaradıb. Onlar suallar verdilər, biz cavab verdik və indi həm biz, həm də İran infrastrukturun kilidini açmaq üçün fürsət görürük”.

Bu arada Mirzoyan Rusiya ilə bağlı da diqqətçəkən açıqlamalar verib. “Ermənistan hökumətinin məqsədi Rusiyanı Ermənistandan çıxarmaq, Rusiya ilə siyasi, iqtisadi və digər əlaqələri kəsmək deyil, belə bir siyasət aparılır və bizim beynəlxalq tərəfdaşlarımız bunu birbaşa bəyan ediblər”. Ararat Mirzoyan ictimai televiziya müsahibəsində belə deyib. Nazir bildirib ki, nə vaxtsa Avropa İttifaqına (Aİ) daxil olmaq məsələsi ortaya çıxsın, Avrasiya İqtisadi İttifaqı (Aİİ) məsələsi qaçılmaz olaraq ortaya çıxacaq. “O məqam gələndə biz oturub qərar qəbul edəcəyik. Aİ ilə münasibətlərimiz getdikcə dərinləşir”, - Mirzoyan əlavə edib. O, həmçinin əmin edib ki, Şirak vilayətində yerləşən 102-ci Rusiya hərbi bazasının çıxarılması məsələsi Ermənistan hakimiyyətinin gündəmində deyil.

Ermənistan maliyyə yardımı göstərən Avropa

ilə imzalanmış üçtərəfli razılaşmalar üzərində qurulub”. Səfirin sözlərinə görə, Rusiya regionda mövcud olan bütün həssas və ağırlı məsələlərin həllinin tərəfdarıdır və bu prosesin uzunmüddətli perspektivdə həyata keçirilməsini vacib hesab edir: “Rusiyanın mövqeyi dəyişməyib. Biz indi də açıq şəkildə bəyan edirik ki, tərəflərə tələb olunan formatda və lazımi həcmdə yardım göstərməyə hazırıq. Cənubi Qafqazda baş verən proseslər bizim üçün böyük əhəmiyyət daşıyır”. Kopirkin qeyd edib ki, Rusiya regionda sabitliyin və davamlı sülhün təmin olunmasını strateji prioritet hesab edir və Bakı ilə İrəvan arasında münasibətlərin normallaşmasına töhfə verməkdə maraqlıdır.

Görünən budur ki, “Tramp marşrutu” ilə bağlı hərəkətlənmə başlayan kimi, Rusiya da üçtərəfli razılaşmaları gündəmə gətirir. Ermənistan isə nədənsə tərəddüdlüdür, cəsarətli davranmır. Ermənistan hakimiyyəti hələlik nəqliyyat dəhlizləri ilə bağlı təşəbbüslərin dəyərini açıqlamır. Teleqraf xəbər verir ki, Ermənistanın Ərazi İdarəetmə və İnfrastruktur Nazirliyinin “Sputnik Ermənistan”ın sorğusuna verdiyi cavabda müvafiq layihələrin əsas para-

metrlərinin hələ də öyrənilməsi bildirilib. Agentlik Ermənistan hökumətinə birinci mərhələ və sonrakı dövrlərdə proqnozlaşdırılan yükdaşımalarının həcmi, infrastrukturun hazırlıq vəziyyəti, tikintinin ən bahalı sahələri (yol, dəmir yolu, logistika mərkəzləri), eləcə də rəqəmsal nəqliyyat dəhlizləri və müasir yük nəzarəti sistemlərinin tətbiqi planları ilə bağlı suallar göndərilib: “Hazırda bu məsələlər öyrənilir. Xüsusilə avtomobil və dəmir yollarının tikintisi üçün texniki-iqtisadi əsaslandırma və qiymətləndirmə işləri aparılır. Nəticələrin 2026-cı ilin birinci rübündə təqdim edilməsi planlaşdırılır”.

Paşinyan hökuməti hələ də tikintinin anonsunu verir, ortada real iş yoxdur. Proseslər nə vəd edir? İran və Rusiya maneəsi Zəngəzur dəhlizinin qarşısını ala bilərmi?

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin icraçı direktoru, hüquqşünas Sahib Məmmədov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, rəsmi İrəvan vaxtı uzadır: “Ermənistan tərəfi Zəngəzur dəhlizinin (“Tramp marşrutu”) tikintisi ilə bağlı boş vədlər verməkdə davam etdikləri vaxtda Azərbaycan hər iki tərəfdən - həm Zəngilan, həm də Naxçıvan Muxtar

Respublikası istiqamətindən - yolları və yolla bağlı olan digər infrastrukturunu bərpa edib başa çatdırmaqdadır. Biz Ermənistan tərəfdən real işləri görməyincə, belə açıqlamalara ciddi əhəmiyyət verməməliyik. Real iş isə odur ki, ən azı layihə-smeta sənədləri hazır olsun, tikintini aparacaq şirkət müəyyən edilsin və digər məsələlər həll edilsin. Hələlik bunlar yoxdur və görünən budur ki, Ermənistan, sadəcə, vaxtı uzadır. Bunun da əsas səbəbi Ermənistanda gələn ilə nəzərdə tutulan seçkilər ola bilər”.

S.Məmmədov proseslərin geri dönüşünün olmadığını əmin edir: “Biz dəfələrlə qeyd etmişik ki, bu yollar onsuz da tikiləcək və istifadəyə veriləcək. Sadəcə, Ermənistan tərəfi hələ də “şaxələnmiş diplomatiya”sını davam etdirir. Nazirin Ermənistanın Rusiya ilə münasibətləri barədəki “Avropa İttifaqına (Aİ) daxil olmaq məsələsi ortaya çıxsın, Avrasiya İqtisadi İttifaqı (Aİİ) məsələsi qaçılmaz olaraq ortaya çıxacaq. O məqam gələndə biz oturub qərar qəbul edəcəyik. Aİ ilə münasibətlərimiz getdikcə dərinləşir” fikirləri də həm Avropa İttifaqı, həm də Rusiya ilə manipulyativ siyasəti yaxın

gələcəkdə də davam etdirəcəklərini göstərir. Bizim xalqda bununla bağlı yaxşı atalar misalları var... Deməli, Ermənistan bir tərəfdən Rusiyanı əmin edir ki, Rusiyanı Ermənistandan çıxarmaq və Rusiya ilə siyasi, iqtisadi və digər əlaqələri kəsmək niyyətində deyil, digər tərəfdən Avropa İttifaqı “Avropa İttifaqı-Ermənistan Tərəfdaşlığı üçün Strateji Gündəlik” adlı saziş imzalayır. Daha sonra Paşinyan Rusiyaya səfər edir və orada Rusiya ilə müttəfiqlik münasibətlərinin yüksək səviyyəsində danışıq. Avropa İttifaqı ilə münasibətlər dərinləşsə, Rusiya ilə birgə gömrük birliyində qalmaq mümkün olmayacaq, əksinə, Ermənistan Gömrük İttifaqında qalmaqla Avropa İttifaqı ilə münasibətləri dərinləşdirə bilməyəcək”. **STM-in icraçı direktoru bildirdi ki, buna görə də ermənilər hələlik diplomatik manevrlər edirlər:** “Əgər Ermənistan Avropa İttifaqı və Rusiya ilə belə davrana, yalan vədlər verə bilirsə, deməli, bizm də onlara inanmağımıza dəyməz. Biz Ermənistandan real addımlar gözləyirik. Bunlar Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı məsələnin həlli, Azərbaycana qarşı ərazi iddalarının konstitusiyalarından çıxarılması və sərhəd xəttinin delimitasiya proseslərinin sürətləndirilməsidir. Hələ ki hər 3 məsələ ilə bağlı ortada real addımlar yoxdur”.

Siyasi şərhçi Tural İsmayılov bildirdi ki, Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyanın “Tramp marşrutu” adlandırılan Zəngəzur istiqaməti ilə bağlı açıqlamaları Cənubi Qafqazda nəqliyyat-kommunikasiya məsələlərinin yenidən global gündəmə çıxdığını göstərir: “Bu açıqlamalar ilk baxışdan İrəvanın açılımlara hazır olduğu görüntüsünü yaradır. Lakin mətnin alt qatında ciddi tərəddüd və qeyri-müəyyənlik açıq

seçilir. Ermənistan hələ də konkret rəqəmlər, vaxt cədvəli və real öhdəliklər təqdim etmir. Bu isə prosesin siyasi ritorika mərhələsində qaldığını göstərir. Azərbaycan bu məsələdə fərqli xətt nümayiş etdirir. Rəsmi Bakı dəhliz və kommunikasiya layihələrini regional inteqrasiyanın əsas dayağı kimi təqdim edir”. **T.İsmayılov xüsusilə vurğuladı ki, Azərbaycan üçün Zəngəzur dəhlizi yalnız nəqliyyat layihəsi deyil:** “Bu, suverenlik, regional əməkdaşlıq və iqtisadi təhlükəsizlik məsələsidir. Prezident İlham Əliyevin siyasəti məhz bu xətt üzrə ardıcıl və prinsipialdır. Mirzoyanın Rusiya və İran amili ilə bağlı ziddiyyətli açıqlamaları İrəvanın geosiyasi sıxıntılarını üzə çıxarır. Bir tərəfdən ABŞ və Avropa ilə yaxınlaşma mesajları verilir. Digər tərəfdən Rusiya hərbi bazasının qalacağı xüsusi vurğulanır. Bu, ikili siyasət Ermənistanın manevr imkanlarını məhdudlaşdırır. Əslində İrəvan proseslərin subyektivi deyil, obyektivinə çevrilir”. **Ekspert qeyd etdi ki, Rusiya üçtərəfli razılaşmaları xatırlatmaqla regional təsir mexanizmini qorumağa çalışır:** “İran isə sərhədlər və tranzit balansını məsələsində ehtiyatlı mövqe tutur. Lakin hər iki aktor üçün dəyişməyən bir reallıq var. Bu reallıq Azərbaycanın formalaşdırdığı yeni regional status-kvoddur. 2020-ci ildən sonra Cənubi Qafqazda oyunun qaydalarını məhz Bakı müəyyən edir. Zəngəzur dəhlizi ideyası da bu strateji baxışın məhsuludur. Azərbaycan dəhliz anlayışını beynəlxalq hüquq və regional maraqlar çərçivəsində təqdim edir. Burada heç bir ölkənin ərazi bütövlüyünə təhdid yoxdur. Əksinə, bölgə ölkələri üçün iqtisadi qazanc imkanları formalaşır. Bu baxımdan, İran və Rusiyanın prosese açıq şəkildə mane olması rəşional görünür”.

E.PAŞASOY,
“Yeni Müsavat”

Sensasiya: ermənilərlə alver başlayır

Bakı ilə İrəvan arasında ticarətin bərpası gündəmə gəlib - uduşda ən çox hansı tərəf ola bilər?



Azərbaycandan avtomobil benzininin Ermənistanla çatdırılmasından sonra bu ölkədə Bakı ilə ticarət əlaqələrinin bərpası məsələsi gündəmə gətirilib. Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan deyib ki, onun hökuməti Azərbaycanla məhsul ixracına başlamaq üçün lazımı addımlar atmağa hazırdır. O, İcəvan dəmir yolu stansiyasına qədər (daxil olmaqla) bərpa işlərinin aparılmasının vacibliyini qeyd edib. Paşinyanın sözlərinə görə, söhbət Yeraxs və Axurik sahələrindən gedir: bunlar Ermənistanı Azərbaycanın əsas hissəsi - Naxçıvanla və Türkiyə ilə birləşdirən dəmir yollarıdır.

Baş nazir ümid edir ki, Rusiya tərəfdəşləri bu işləri qısa müddətdə yerinə yetirəcəklər: "Bu sahələr Rusiyanın konsessiyasıdır. Hər hansı maneələr və ya digər problemlər yaranarsa, Ermənistan hökuməti bu sahələri konsessiyadan çıxara və bərpanı Ermənistanın dövlət büdcəsi hesabına həyata keçirə bilər.

Ermənistanın iqtisadiyyat naziri Gevorg Papoyan Ermənistan-Azərbaycan sərhədinin açılmasının vaxtının çatdığını deyib: "Fikrimcə, Ermənistanla Azərbaycan arasında quru sərhədinin açılması və dəmir yolu ilə Ermənistan sərhədinə gələn yüklərin oradan multimodal şəkildə yük maşınlarına daşınması və Ermənistan-Azərbaycan quru sərhədindən keçməsi üçün çox yaxşı vaxtdır. Hazırda biz "Georgian Railways" şirkətinin tranzit üçün kifayət qədər qabiliyyətli qiymət əldə etmişik. Düşünürəm ki, həm Gürcüstan, həm də Azərbaycan növbəti uğurlu razılaşma barə-

də məlumat verəcək".

Nazirin sözlərinə görə, Ermənistan Azərbaycana alüminium, folqa, meyvə və tərəvəz, bəzi növ içkilər, eləcə də müxtəlif növ tekstil məhsulları ixrac edə bilər. Papoyan əlavə edib ki, aparılmış araşdırma nəticəsində Ermənistanın ixrac etdiyi, Azərbaycanın isə idxal etdiyi məhsulların mövcud olduğu müəyyən edilib.

Erməni iqtisadçı Qagik Makaryan da vurğulayıb ki, Azərbaycan bazarının ehtiyac duyduğu mallar olmalıdır: "Düşünürəm ki, məsələn, Ermənistan tikinti materialları sahəsində ixrac həyata keçirə bilər. Ermənistanda tikinti materiallarının istehsalı üçün çox yaxşı Avropa texnologiyalarından istifadə olunur. Qatarla bağlı problem olmasa, böyük həcmdə tikinti materialları ixrac edilə bilər. İkincisi, Azərbaycan bazarı Ermənistan şərablarının çeşidləri, eləcə də meyvə araqları ilə maraqlana bilər. Üçüncüsü, bu, müəyyən növ konservləşdirilmiş məhsullar ola bilər, azərbaycanlıların çay həvəskarı olduqlarını nəzərə alsaq, müəbbə satışı da mümkündür. Ermənistanın bəzi Avropa ölkələri üçün istehsal etdiyi tikiş sektorunun bəzi məhsulları da. Müəyyən növ dərman, elektrik və elektron avadanlıqlar haqqında da danışmaq olar. Gələcəkdə münasibətlərdə inkişaf olsa, şirniyyat da sata bilərik. Müxtəlif Ermənistan fabrikləri yaxşı şokolad istehsal edir, bunlar Belçika və bəzi Avropa ölkələrinə də ixrac olunur. Siqaretlərdən də bəhs etməyi zəruri hesab edirəm".

Qeyd edək ki, Ermənistan-

la Azərbaycan arasında sərbəst ticarət sovet dövründə ən çox sərhəd bölgələrdə inkişaf etmişdi. Azərbaycanın Qərbi rayonlarındakı bazarlara sərhəd kəndlərin erməni sakinləri gələrkə əsasən meyvə-tərəvəz, süd məhsulları alırdılar. Azərbaycan sakinləri isə Ermənistandan kərə yağı, ət və ət məhsulları, şirniyyat və digər qida məhsulları, müxtəlif məişət əşyaları, təsərrüfat malları, geyim və ayaqqabılar alırdılar. Sovet dövründə vahid valyuta rubl olduğuna görə bu ticarətdə ödəniş problemi yaranmırdı.

İndiki dövrdə aydın məsələdir ki, sərhədyanı ticarətin yaxın və həttə ortamüddətli dövrdə bərpası real görünür: hər iki tərəfdə yaralar təzədir, qarşılıqlı nifrət hissləri köhnəlməyib. Belə şəraitdə, sərhədyanı əhali arasında ticarət əlaqələrinin yaranması real görünür, həttə buna imkan yaradılması müəyyən qarşılıqlı məqsədlər baxımından düzgün olmayacaq. Buna görə də indiki mərhələdə tranzit və böyük şirkətlər arasında kiçik-həcmli ticarət razılaşmaları daha realdır.

Ermənistanda da, Azərbaycanda da bir-birinə ixrac edilməsi mümkün olan məhsullar, əlbəttə, var. Azərbaycan tərəfdən bunlar ilk növbədə yanacaq, elektrik enerjisi, mineral gübrələr, neft-kimya məhsullarıdır. Müəyyən ərzaq məhsullarının da - meyvələr, çay, maye yağ, şəkər və sair ixrac potensialı var.

Statistikaya görə, 2025-ci ilin yanvar-oktyabr aylarında Ermənistandan ixrac 2024-cü ilin yanvar-oktyabr ayları ilə müqayisədə 44,7 faiz azalaraq

6 milyard 416,4 milyon dollar təşkil edib. Bu zaman Rusiyaya və oradan alınan qiymətli daşların reixrac olunduğu BƏƏ-yə ixrac azalıb: birincidə 9,3 faiz, ikincidə 70 faizə yaxın.

Statistikaya görə, hesabat dövründə ən əhəmiyyətli ixrac məhsulları aşağıdakı mal qruplarında təqdim olunub: "qiymətli və yarımqiymətli daşlar, qiymətli metallar və onlardan hazırlanmış məmulatlar" - 1 milyard 959 milyon 662,7 min dollar (2024-cü ilin yanvar-oktyabr ayları ilə müqayisədə 73,5 faiz azalma), "maşın, avadanlıq və mexanizmlər" - 1 milyard 90 milyon 476,7 min dollar (azalma 0,8 faiz), "hazır qida sənayesi məhsulları" - 983 milyon 661,8 min dollar (artım 25,3 faiz), "mədən sənayesi" - 959 milyon 570,0 min dollar (artım 11,1 faiz), "toxuculuq və onlardan hazırlanmış məmulatlar" - 273 milyon 350,7 min dollar (azalma 11,4 faiz), "bitki mənşəli məhsullar" - 261 milyon 916,6 min dollar (artım 27,5 faiz), "qiymətsiz metallar və onlardan hazırlanmış məmulatlar" - 245 milyon 795,8 min dollar (13,6 faiz azalma) və "alət və aparatlar" - 180 milyon 381,4 min dollar (artım 49,7 faiz).

2025-ci ilin yanvar-oktyabr ayları ərzində Ermənistanla idxalın həcmi 10 milyard 125,8 milyon dollar təşkil edib ki, bu da 2024-cü ilin yanvar-oktyabr ayları ilə müqayisədə 31,2 faiz azalma deməkdir. Bu zaman Avrasiya İqtisadi İttifaqından idxal azalıb, Çindən və Al-dən artıb.

2025-ci ilin yanvar-oktyabr ayları ərzində Ermənistanın idxalının əsas hissəsi aşağıdakı mal qrupları olub: "maşın, avadanlıq və mexanizmlər" - 2 milyard 140 milyon dollar (azalma 1,8 faiz), "qiymətli və yarımqiymətli daşlar, qiymətli metallar və onlardan hazırlanmış məmulatlar" - 1 milyard 717 milyon dollar (azalma 74,9 faiz), "mədən sənayesi" - 948 milyon 619,0 min dollar (artım 4 faiz), "quru, hava və su nəqliyyatı vasitələri" - 867 milyon 949,6 min dollar (artım 13,7 faiz), "hazır qida sənayesi məhsulları" - 705 milyon 872,7 min dollar (artım 19,7 faiz), "kimya və əlaqəli sənaye məhsulları" - 577 milyon 68,7 min dollar (artım 8 faiz), "tekstil və tekstil məhsulları" - 545 milyon 39,3 min dollar (azalma 3,6 faiz) və "əsas metallar və onlardan hazırlanmış məmulatlar" - 529 milyon 469 min dollar (artım 5,2 faiz).

Ermənistanın ehtiyac duyduğu məhsullar ticarət statistikasından aydın görünür. Azərbaycanın idxalının strukturuna nəzər yetirdikdə görmək olur ki, qarşılıqlı ticarət üçün müstəvinin tapılması çətin olmayacaq. Əsas məsələ iki ölkə arasında hərtərəfli iqtisadi əlaqələrin qurulması üçün möhkəm zəminin yaradılmasıdır. Hazırda hər iki ölkə bu sahədə addımlar atır. Normal ticarət münasibətlərinin qurulması üçün gediləsi yol uzun, görüşləri işlər çoxdur.

■ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"



Gizir və miçmanlar üçün yaş həddi

Azərbaycanda gizir və miçmanlar üçün ehtiyatda olmağın yaş həddi artırılıb. Bu, Prezident İlham Əliyevin təsdiqlədiyi "Hərbi xidmətkeçmə haqqında" Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə" və "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" qanunlarda öz əksini tapıb.

Qanuna əsasən, hərbi qulluqçu hazırlayan xüsusi təyinatlı orta ixtisas təhsili müəssisələrində, habelə xarici ölkələrin analoji orta ixtisas təhsili müəssisələrində təhsil almış hərbi qulluqçuların ixtisaslaşmış peşəkar kadr olduğunu nəzərə alaraq onların bilik və bacarıqlarından ölkəmizin müdafiəsində daha uzun müddət istifadə olunması məqsədilə layihədə hərbi qulluqçu hazırlayan xüsusi təyinatlı orta ixtisas təhsili müəssisələrini, habelə xarici ölkələrin analoji orta ixtisas təhsili müəssisələrini bitirmiş gizir və miçmanların dinc dövrdə həqiqi hərbi xidmətdə olma müddəti 10 il olacaq.

Qanunların müvafiq olaraq qüvvədə olan 26-cı maddəsinin "v" bəndinə və 36.1.3-cü maddəsində gizirlərin və miçmanların həqiqi hərbi xidmətinə qəbul olunması mümkün olan şəxslərin siyahısında 40 yaşınadək hərbi vəzifəliyə (zabitlərdən başqa) nəzərdə tutulur.

Dəyişikliyə görə, "40 yaşınadək hərbi vəzifəliyə" ifadəsinin konkretləşdirilərək "hərbi xidmətdə olmağın son yaş həddinə çatmamış ehtiyatda olan gizirlər və miçmanlar, 40 yaşınadək ehtiyatda olan əsgərlər, matroslar, çavuşlar" ifadəsi ilə əvəzlənilib.

Bundan başqa, adicəkilən qanunların müvafiq olaraq qüvvədə olan 172-ci və 44.1-ci maddələrində əksini tapan cədvəllərdə əsgərlər, matroslar, çavuşlar, gizirlər və miçmanlar üçün ehtiyatda olmağın son yaş hədləri eyni sətirdə müəyyən edilir. Həmin maddələrdə əks olunan cədvəllərə dəyişiklik edilərək gizir və miçmanlar üçün ehtiyatda olmağın yaş hədlərinin ayrıca sətirdə müəyyən edilməsi, birinci dərəcə ehtiyatda olan gizir və miçmanlar üçün ehtiyatda olmanın yaş həddinin 35 yaş, ikinci dərəcə ehtiyatda olan gizir və miçmanlar üçün 45 yaş və üçüncü dərəcə ehtiyatda olan gizir və miçmanlar üçün isə 55 yaş olacaq.

Adicəkilən qanunların müvafiq olaraq, 175-ci və 45.2-ci maddələrində ehtiyatda olan hərbi vəzifəliyənin hərbi təlim toplanışlarına çağırılması müddətləri nəzərdə tutulur.

Dəyişikliyə əsasən, birinci dərəcəli ehtiyatda olanlar hərbi vəzifəliyənin hər dəfə 1 ayadək müddətə on dəfəyədək hərbi təlim toplanışlarına çağırılması nəzərdə tutulur. Bununla yanaşı, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının ehtiyatına keçirilmiş hərbi vəzifəliyənin hər dəfə 2 ayadək müddətə beş dəfəyədək hərbi təlim toplanışlarına çağırılacaq.



2026-cı il dövlət büdcəsi təsdiqləndi

Prezident İlham Əliyev Milli Məclisin dekabrın 9-da qəbul etdiyi "2026-cı il dövlət büdcəsi haqqında" Qanunu təsdiqləyib.

Qaynarinfo xəbər verir ki, qanuna əsasən, gələn il büdcə gəlirlərinin 38 milyard 609 milyon manat (2025-ci ilin təsdiq olunmuş proqnozuna nisbətən 0,7% çox), xərclərinin isə 41 milyard 703,6 milyon manat (+0,7%) olacağı gözlənilir.

Son nəticədə dövlət büdcəsində 3 milyard 94,6 milyon manat kəsir yaranmalıdır. Bu isə illik müqayisədə 1,4% çoxdur.

2026-cı ildə Azərbaycanın icmal büdcəsinin gəlirlərinin isə 44 milyard 969,4 milyon manat, xərclərinin isə 48 milyard 839,3 milyon manat olacağı gözlənilir.

Bunlar 2025-ci ilin təsdiq olunmuş proqnozlarına nisbətən müvafiq olaraq 2,3% və 2,5% çoxdur.

Son nəticədə icmal büdcədə 3 milyard 869,3 milyon manat kəsir yaranmalıdır. Bu isə illik müqayisədə 5,2% çoxdur.

Büdcədə neftin 1 barelinin qiyməti 65 ABŞ dolları götürülüb.

“Müharibədən sonra hədəfdə Qafqaz olacaq”



Abutalıb Səmədov

Ermənistan hökuməti Rusiyaya xoş gələcək mövqe nümayiş etdirməyə başlayıb. Xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan bəyan edib ki, Ermənistan hökumətinin məqsədi Rusiyalı Ermənistandan çıxarmaq, Rusiya ilə siyasi, iqtisadi və digər əlaqələri kəsmək deyil, belə bir siyasət aparılmır.

O, həmçinin əmin edib ki, Şirak vilayətində yerləşən 102-ci Rusiya hərbi bazasının çıxarılması məsələsi Ermənistan hakimiyyətinin gündəmində deyil.

Mirzoyanın bu açıqlamaları Ermənistan hakimiyyətinin Rusiyadan qorxusunun artması ilə bağlıdır? Yoxsa seçkilərə 5 ay qalmış, sadəcə, Rusiyanın mövqeyini yumşaltmağa hesablanmış fikirlərdir?

Alyans Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Abutalıb Səmədov Musavat.com-a bildirib ki, Ararat Mirzoyanın bu bəyanatı ilk növbədə iyun ayında Ermənistanda keçiriləcək seçkilərlə bağlıdır: “Paşinyanın əsas rəqibləri arxasında Rusiyanın dayandığı qüvvələrdir. Rusiya onların birləşdirib vahid blok halında seçkiyə getmələrini istəyir və bu prosedura erməni kilsəsini də qoşaraq nəyin bahasına olur-olsun öz namizədinin qalib gəlməsinə çalışır. Bu realıq Ermənistan hakimiyyəti nəzərə almaq məcburiyyətindədir. Ancaq burada başqa bir məsələ də var. Çox təəssüf ki, Tramp hakimiyyətə gəldikdən sonra Rusiyanın beynəlxalq miqyasda nüfuzu və gücü xeyli artıb. Tramp bir tərəfdən Rusiyanın mövqeyini müdafiə etməyə başladı, digər tərəfdən NATO-nu zəiflətmək üçün Avropa ilə ən yaxın münasibətləri ilə münasibətləri soyutmaq üçün də əlindən gələni etdi. İndi realıq bundan ibarətdir ki, artıq NATO əvvəlki gücündə deyil, hətta ABŞ-nin NATO-dan çıxma ehtimalı da müzakirə olunur. Digər tərəfdən, Rusiya həm Ukrayna cəbhəsində irəliləyir, həm də beynəlxalq miqyasda mövqeyini artırır. Rusiya ilə əməkdaşlıq etməyə, Rusiyanın yanında olmağa ehtiyat eləyən dövlətlər artıq daha cəsarətlə ona kömək göstərməyə çalışırlar. Məsələn, Çin də artıq Rusiyaya kifayət qədər açıq yardım göstərməkdən çəkinmir. Çox təəssüf hamı anlayır ki, Rusiya ümid edildiyi kimi, Ukrayna müharibəsindən çökmüş çıxmadı, əksinə, mövqelərini artıraraq çıxmaqdadır. ABŞ Putinin NATO-nun genişlənməməsi ilə bağlı istəklərinə açıq dəstək verir. Bütün bunlar Ermənistan hakimiyyətini düşünməyə məcbur edir”.

Siyasi ekspertin fikrincə, Paşinyan hökuməti görür ki, Tramp Amerikasına sonadək ümid edib seçkiləncəsi Rusiyaya qarşı getmək ona fayda verməyəcək: “İrəvan anlayır ki, Ukrayna müharibəsi başa çatandan sonra Rusiyanın hədəfində Avropadan əvvəl keçmiş sovetlər ittifaqına daxil olan respublikalar, ilk növbədə də Ermənistan olacaq. Ona görə də indidən Rusiyalı razi salan mövqe nümayiş etdirmək məcburiyyətindədir. Trampın Rusiyalı faktiki dəstəkləməsi belə bir vəziyyətə gətirib çıxarıb”.

Natiq Cəfərli: “Danışqlar sona yaxınlaşır”



ReAl Partiyasının sədri Natiq Cəfərli **Teleqraf-ın suallarını cavablandırır. Bildirib ki, Rusiya-Ukrayna danışqları məsələsi sona yaxınlaşır:**

“Çünki Rusiyanın da resursları tükənmez deyil. Hazırda Ukraynanın vəziyyətinin də ürekaçan olmadığını hər kəs görür. ABŞ də artıq bu müharibənin davam etməsini istəmir. Rusiya ilə daha sıx münasibətlərin qurulması ABŞ-nin strateji maraqlarına uyğundur. Çünki Rusiyanın daha çox yaxınlaşması ABŞ üçün sərfəli deyil. Ona görə də Vaşinqton Pekin-Moskva yaxınlaşmasının qarşısını almağa çalışır. Bunun fonunda Ukrayna məsələsi ABŞ ilə Rusiya arasında irimiqyaslı danışqların dördüdə biri səviyyəsindədir. Yerdə qalanlar isə digər məsələləri əhatə edir. Bunun fonunda ABŞ ilə Rusiya arasında qarşılıqlı maraqlar çərçivəsində müəyyən məsələlərdə razılaşmalar da var”.

Onun fikrincə, indi üç əsas məsələdə razılığın əldə olunacağı bilinmir: “Bu ilk növbədə Donetsk vilayətinin təqribən 14-15 faiz ərazilərinin Rusiyaya verilməsi ilə bağlıdır ki, Kreml hələ də bu torpaqları işğal edə bilməyib. Rusiya Ukraynanın Donetskdən tamamilə çıxmasını israr edir”.

Ermənistan Rusiyanın konsessiyaya idarəçiliyində olan dəmir yolu sahələrinin bir hissəsini geri almağa hazırdır. Söhbət Yerass, İcevan və Axurik istiqamətində yerləşən dəmir yolu xətlərindən gedir.

Bu barədə baş naziri Nikol Paşinyan ötən həftə Putinlə keçirilən görüşün nəticələrini şərh edərkən bildirib.

Onun sözlərinə görə, Ermənistan tərəfi Tavuş vilayətində İcevan stansiyasınadək olan hissədə, Azərbaycanla sərhəddən Yerass istiqamətində, eləcə də Türkiyə ilə sərhəddən Axurik stansiyasınadək olan dəmir yolu sahələrində bərpa işlərinin aparılmasını prioritet hesab edir. Paşinyan vurğulayıb ki, İrəvan bu işlərin “rusiyalı tərəfdaşlar” tərəfindən operativ şəkildə həyata keçiriləcəyinə ümid edir.

Baş nazir həmçinin bildirib ki, nəqliyyat infrastrukturu ilə bağlı məsələlərlə paralel olaraq Ermənistan İranla diplomatik əlaqələri də gücləndirməyi planlaşdırır. Paşinyan qeyd edib ki, İrəvan Tehranla strateji tərəfdaşlıq haqqında sənəd imzalamaq niyyətindədir.

Bu nə sənəd olacaq, nə əcəb indiyədək imzalanmayıb və Azərbaycanın hansısa narahatlığına əsas varmı? Eyni əhəmiyyətli sənədi Bakının da Tehranla imzalaması mümkündürmü?

Siyasi və iqtisadi məsələlər üzrə şərhçi Fikrət Yusifov şimal qonşumuzun sona qədər Azərbaycanla Ermənistan arasında münasibətlərin normallaşmasına qarşı olduğunu söylədi: “Bir qədər öncə mətbuata açıqlama vermişdim ki, əgər Ermənistan bölgədə mövcud olan kommunikasiya düyünlərinin açılmasını istəyirsə, vaxtilə Rusiya şirkətinin idarəçiliyinə verdiyi dəmir yollarını geri almalıdır, bunun alternativini yoxdur. Əks halda, Rusiya öz şirkəti vasitəsilə Zəngəzur dəhlizindən keçəcək “Tramp yolu”nun açılmasına və Azərbaycanla digər dəmir yolu xətləri vasitəsilə nəqliyyat əlaqələrinin bərpa olunmasına hər vaxtla əngəl yaradacaq.

Bu gün Cənubi Qafqazda öz mövqelərini sürətlə itirən Rusiya, indi əlində qalmış bütün vasitələrdən istifadə edərək, regionda gərginliyi artırmağa, Azərbaycanla Ermənistan arasında münasibətlərin normallaşmasının qarşısını almağa çalışacaq. Yeni Rusiya özünün murdar Cənubi Qafqaz siyasətini yüz illər bundan öncə olduğu kimi, yenə də davam etdirməyə

çalışacaq.

Bütün bunların fonunda Ermənistanın qarşısında duran əsas məsələ addım-addım Rusiyanın iqtisadi asılılığından xilas olmaqdır. Paşinyan bu kursu hakimiyyətə gəldiyi ilk günlərdən mü-

Rusiyanı, həm də İranı eyni vaxtda öz ölkəsinə qarşı qaldirarsa, o halda mövcud problemləri həl etmək o qədər də asan olmayacaq. Fikrimcə, məhz bu səbəbdən də indiki İranla strateji tərəfdaşlıq müqaviləsi bağlamaq təşəbbüsü gündəmə gəlib”.

zi mərkəzlərinin Zəngəzur dəhlizinə qarşı sərt mövqeyi və Ermənistan daxilində revanşist dairələrə dolayı məsajları da diqqətdən qaçmamalıdır.

Hesab edirəm ki, Ermənistan-İran “strateji tərəfdaşlığı” əgər yalnız iqtisadi və

İrəvan İranla strateji sənəd imzalayacaq - niyə indi?

Fikrət Yusifov: “Bakıdan İrəvana yük daşınması Kremlə hiddətləndirib”



əyyənləşdirib və imkan yarandıqca onu reallaşdırmağa çalışır. Hesab edirəm ki, Qərb, başda ABŞ olmaqla, bu məsələdə Ermənistana dəstək verəcək. Lakin unutmayaq ki, Rusiya Ukraynaya qarşı açdığı savaştan hər hansı bir formada uğurlu hesab etdiyi nəticələrlə çıxarsa, o halda onun ilk hədəfi Cənubi Qafqazda gərginliyin artmasını təmin etmək olacaq. Bu səbəbdən Cənubi Qafqazın hər üç ölkəsi bölgədə sülhün və əmin-amanlığın bərpası üçün əlindən gələni etməlidir. Heç şübhə etməyirəm ki, son günlər Ermənistanla Azərbaycan arasında yüklərin daşınması istiqamətində atılan addımlar şimal qonşumuzu hiddətləndirib. Yeni Rusiya 30 il bir-birinə qarşı müharibə şəraitində saxladığı iki ölkə arasında özünün iştirakı olmadan hər hansı əlaqənin bərpasını həzm etmək iqtidarında deyil.

Yuxarıda sadaladığımız səbəblərdən Ermənistanın indiki məqamda İranı bir qədər neytrallaşdırmaq yolunu tutması anlaşılandır. Nikol Paşinyan hökuməti hesab edir ki, indiki dövrdə həm

“Ermənistanın İranla “strateji tərəfdaşlıq” sənədi imzalamaq niyyəti sırf diplomatik jest kimi deyil, regionda formalaşan yeni geosiyasi reallıqlara qarşı yönəlmiş siyasi manevr kimi qiymətləndirilə bilər. Xüsusilə də İrəvanın Rusiyanın konsessiyaya idarəçiliyində olan dəmir yolu sahələrini geri almağa çalışması və paralel olaraq Tehranla münasibətləri institusionalaşdırmaq istəyi Ermənistanın regional kommunikasiyaların açılması prosesinə, o cümlədən Zəngəzur dəhlizinə qarşı alternativ bloklar formalaşdırmaq cəhdindən xəbər verə bilər”.

Bu fikirləri “Yeni Müsavat”a **deputat Vüqar İskəndərov** deyib. O qeyd edib ki, belə bir sənədin indiyədək imzalanmamasının əsas səbəbi İran-Ermənistan münasibətlərinin uzun müddət qeyri-rəsmi koordinasiya və taktiki əməkdaşlıq çərçivəsində saxlanmasıdır. “Tehran regionda açıq şəkildə Ermənistanın yanında görünmədən, lakin faktiki olaraq onu siyasi və psixoloji baxımdan dəstəkləyən xətt yürüdü. Son dövrlər İranın bə-

nəqliyyat çərçivəsindən çıxaraq siyasi və təhlükəsizlik komponentləri qazanarsa, bu, regionda yeni gərginlik ocaqlarının yaranmasına zəmin yarada bilər”.

Bu kontekstdə Bakının Tehranla eyni mahiyyətli sənəd imzalaması məsələsinə gəlincə, deputat deyib ki, Azərbaycan İranla qonşuluq və qarşılıqlı maraqlar əsasında münasibətlərin inkişafında maraqlıdır, lakin bu münasibətlər heç bir halda ölkənin suveren hüquqlarına, Zəngəzur dəhlizi üzrə strateji mövqeyinə və Türkiyə ilə müttəfiqlik xəttinə zidd olmamalıdır: “Bakı ilə Tehran arasında mümkün sənəd yalnız qarşılıqlı hörmət, daxili işlərə qarışmamaq və regional layihələrə mane olmamaq prinsipləri əsasında mümkün ola bilər. Nəticə etibarilə, Azərbaycan son proseslərdə soyuqqanlı, lakin prinsiplərin mövqeyi sərgiləməli, regionda sülh və əməkdaşlıq perspektivlərini hədəf alan hər cür destruktiv təşəbbüsə qarşı adekvat siyasi və diplomatik addımlar atmalıdır”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

Nağarada çalır Paşinyan - seçkiöncəsi "stres" atır, yoxsa...

Politoloq: "Seçici ilə emosional bağ yaratmağa çalışır ki, seçkidə "qələbə havası" çala bilsin"



Vaxtaşırı qeyri-adi davranışları, gözənlilməz jestləri və siyasi liderlər üçün o qədər də ənənəvi sayılmayan addımları ilə gündəmə gələn Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan bu dəfə də diqqət mərkəzinə düşməyi bacarıb. O, bu dəfə barabanda ifa edərək özünü həm siyasətçi, həm də "yaradıcı şəxs" kimi təqdim etməyə çalışıb.

Baş nazirin sözlərinə görə, onun Ermənistan haqqında yazdığı şeir musiqiyə çevrilib. Paşinyan həmin mahnını barabanda ifa etdiyi anları özünün Telegram kanalında paylaşaraq ictimaiyyətə təqdim edib. Paylaşılan videoda Nikol Paşinyan zərb alətində ifa edir və səslənən musiqinin mətninin onun şeirlərindən formalaşdığı vurğulanır. Mahnının sözlərində Ermənistanın "sevgi mənbəyi" olduğu, bu sevginin xalqın həyatını əbədləşdirəcəyi kimi pafoslu fikirlər yer alır. Eyni zamanda erməni xalqının vətəninə xoşbəxt, firavan və gələcəyə ümidlə baxan bir ölkə kimi görmək istədiyi xüsusi vurğulanır.

Paşinyan ilk dəfə deyil sosial şəbəkələrdə bu cür qeyri-adi paylaşımrla çıxış edir. Daha əvvəl o, Sankt-Peterburqa səfəri zamanı İsaakievski kilsəsinin fonunda çəkirdiyi selfini sosial şəbəkələrdə paylaşaraq müzakirələrə səbəb olmuşdu. Noyabr ayında isə baş nazir Telegram kanalında kabinetində oturaraq rusiyalı müğənni Zemfiranın "Məni bağışla, sevgilim" mahnısını dinlədiyi videonu yayımlamışdı. Bu video da cəmiyyətdə və mediada birmənalı qarşılanmamış, Paşinyanın şəxsi ovqatı,

psixoloji durumu və siyasi mesajları ilə bağlı müxtəlif şərhlərə yol açmışdı.

Müşahidəçilərin fikrincə, Paşinyanın bu tip davranışları sıradan bir şəxsi zövq nümayişi deyil. Əksinə, bu addımlar onun siyasi üslubunun və kommunikasiya strategiyasının bir hissəsi kimi qiymətləndirilir. Bir tərəfdən, o, özünü "xalqdan biri", emosionalını gizlətməyən, sənətə və musiqiyə yaxın bir lider kimi təqdim etməyə çalışır. Digər tərəfdən isə bu cür videolar və paylaşımrlar ictimai diqqəti real sosial-iqtisadi problemlərdən yayındırmaq, gündəmi dəyişmək və emosional fon yaratmaq məqsədi daşıya bilər.

Xüsusilə də kritik seçkilər ərəfində Paşinyanın bu cür davranışlara daha çox yer verməsi diqqət çəkir. Bir sıra politoloqlar hesab edir ki, baş nazir bu yolla artan daxili gərginliyi, cəmiyyətin narazılığını və öz üzərindəki siyasi təzyiqləri yumşaltmağa, eyni zamanda şəxsi stresini azaltmağa çalışır. Digər ekspertlər isə bunun seçici psixologiyasına hesablanmış bir taktika olduğunu, Paşinyanın "səmimi və fərqli lider" obrazını gücləndirmək istədiyini düşünürlər.

Erməni cəmiyyətinin bu davranışlara münasibəti isə birmənalı deyil. Bir qrup insan Paşinyanın bu cür addımlarını maraqlı və fərqli hesab edir, onu sərt siyasi cəhəvlərdən kənara çıxan, emosional lider kimi görür. Digər qrup isə hesab edir ki, ölkənin qarşısında ciddi təhlükəsizlik, iqtisadi və sosial problemlər durduğu bir

vaxtda baş nazirin barabanda ifa etməsi, musiqi videoları paylaşması və qeyri-adi jestlər etməsi ciddilikdən uzaqdır və dövlət başçısına yaraşmır.

Politoloq Elxan Şahinoğlu "Yeni Müsavat"a qeyd edib ki, Paşinyanın bütün diqqəti gələn il iyunda Ermənistanda keçiriləcək parlament seçkilərinə yönəlib: "Yeni o, seçkilərdə qələbə qazanmaq üçün var gücü ilə çalışır. Rəqibləri isə kifayət qədər çoxdur: radikal müxalifət, Qarabağ klani, kilsə, Rusiyanın dəstəklədiyi iş adamları və müxtəlif siyasi qruplar. Paşinyan bütün bu qüvvələrlə paralel şəkildə mübarizə aparır. Məhz bu fonun üzərində onun son dövrlər atdığı bəzi qeyri-adi addımlar diqqət çəkir - sosial şəbəkələrdə müxtəlif görüntülər paylaşır, oynayır, ifa edir, hansısa musiqi alətində çıxış edir. Bütün bunlar əslində birbaşa seçkiyə hesablanmış davranışlardır.

Yeni Paşinyan insanların rəğbətini qazanmağa, seçici ilə emosional bağ yaratmağa çalışır ki, seçkidə "qələbə havası" çala bilsin.

Erməni cəmiyyətində Paşinyanın bu cür davranışlarına müsbət yanaşanlar da var, onu sərt şəkildə tənqid edənlər də. Bəziləri bu davranışları qeyri-ciddi hesab edir, dövlət başçısına yaraşmadığını düşünürlər. Paşinyanın bu üslubunu müsbət qarşılayıb, onu "canlı", "emosional" və "klassik siyasətçilərdən fərqli" lider kimi görənlər də var. Lakin ümumi mənzərəyə baxdıqda hesab etmək olar ki, onun dəstəkçiləri tənqidçilərindən daha çoxdur.

Bu baxımdan düşünürəm ki, əgər Ermənistanda fəvqəladə bir hadisə baş verməzsə, yəni terror aktı, hərbi çevriliş və ya kəskin siyasi sarsıntı yaşanmazsa, Paşinyanın bu cür üsullarla seçkilərdə qələbə qazanmaq ehtimalı kifayət qədər yüksəkdir. Onun hazırkı davranışları da məhz bu hədəfə - seçkidə qalib gəlmək məqsədinə xidmət edir".

Politoloq Qabil Hüseynli də qeyd edib ki, bütün bunlar seçkiqabağı təbliğat kampaniyasının tərkib hissəsidir: "Hətta demək olar ki, bu kampaniyanın əsas ssenarilərindən biridir. Paşinyan xalq arasında özünü hərtərəfli inkişaf etmiş, yalnız siyasətlə deyil, eyni zamanda musiqi və incəsənətlə də maraqlanan bir şəxs kimi təqdim etmək niyyətindədir. Bu baxımdan barabanda ifa etməsi prinsip etibarilə elə də qeyri-adi hadisə sayılmamalıdır. Ola bilsin ki, o, müəyyən dövrlərdə həqiqətdən də musiqi ilə məşğul olub və bu alətə yad deyil.

Hətta belə bir iddia da səsləndirilir ki, Paşinyan bu mahnı üzərində təxminən üç ay işləyib, yeni ifa ani və təsadüfi deyil, əvvəlcədən planlaşdırılmış, düşünülmüş bir addımdır. Bu isə onu göstərir ki, məqsəd təkə diqqət çəkmək yox, həm də ardıcıl şəkildə formalaşdırılmış bir imic yaratmaqdır. O, özünü musiqiçi kimi xalqa təqdim etməklə paralel olaraq, intellektual səviyyəsi olan, yaradıcı düşüncəyə sahib bir lider obrazı yaratmağa çalışır.

Əslində bu davranış həm səs toplamağa yönəlmiş siyasi texnologiyadır, həm də şəxsi qabiliyyətlərini nümayiş etdirmək cəhdidir. Paşinyan bu cür addımlarla seçkilərə mesaj verir ki, o, sırf kabinet siyasətçisi deyil, geniş dünyagörüşünə malik, fərqli sahələrdə özünü ifadə edə bilən bir şəxsdir. Bu da xüsusilə gənc seçici auditoriyası üçün cəlbedici ola bilər. Beləliklə, barabanda ifa və musiqi görüntüləri sadəcə əyləncə xarakteri daşımır, əksinə, seçkiöncəsi planlı şəkildə qurulmuş, düşünülmüş və məqsədyönlü bir siyasi addım kimi dəyərləndirilə bilər".

✎ **Xəlida GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"



Bakı ilə İrəvan nədə razılaşa bilmir?

Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan İctimai Televiziya verdiyi müsahibədə bildirib ki, Ermənistan və Azərbaycan arasında bir sıra fundamental məsələlərdə fikir ayrılıqları qalmaqdadır.

Publika.az xəbər verir ki, onun sözlərinə görə, tərəflər xeyli sayda məsələni həll edə biliblər, lakin bəzi əsas mövzularda hələlik qarşılıqlı anlaşma əldə edilməyib.

Xarici işlər naziri qeyd edib ki, razılığa gəlinməmiş vacib məsələlər var. Biz işimizi davam etdirməliyik.

Mirzoyan bu məsələlərdən biri kimi Bakının Ermənistan Konstitusiyasına düzəlişlər tələbini qeyd edib.

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan əvvəllər dəfələrlə vurğulayıb ki, 2020-ci ilin fevral ayından bəri danışdığı Ermənistan Konstitusiyasında planlaşdırılan dəyişikliklər Azərbaycanla münasibətlərin normalaşdırılması prosesi ilə əlaqəli deyil və yalnız daxili amillərlə bağlıdır.

Eyni zamanda Azərbaycan hakimiyyəti Ermənistan Konstitusiyasından Dağlıq Qarabağla bağlı bəndi özündə ehtiva edən Müstəqillik Bəyannaməsinə istinad çıxardıqdan sonra sülh müqaviləsi imzalamağa hazır olduqlarını bildirdilər.

Mirzoyan məlumatlara münasibət bildirərkən vurğulayıb ki, "Onların öz fikirləri var, biz onları bölüşmürük və hələlik bu məsələ ilə bağlı razılıq yoxdur".

Nazir həmçinin bildirib ki, Ermənistan və Azərbaycan arasında sülh müqaviləsinin mətninin daha da yenidən işlənməsinin vacibliyi yoxdur. Onun sözlərinə görə, sənəd 2025-ci ilin mart ayında razılaşdırılıb və avqust ayında təsdiqlənib.

"İndi yeganə sual imzalanma yeri və vaxtı barədə razılığa gəlib-gəlməyəcəyimizdir. Hələlik heç bir razılaşma yoxdur", - Mirzoyan bildirib.

Nazir həmçinin Azərbaycan benzininin respublikaya idxal edilməsi məsələsinə də münasibət bildirib və qeyd edib ki, bu cür təchizat Ermənistan istehlakçılar üçün faydalıdır.

Mirzoyanın sözlərinə görə, boykot çağırışlarına baxmayaraq, o, şəxsən yanacaq doldurma məntəqələrində növbələri müşahidə edib.



Simonyan yola salınır

Ermənistanın hakim "Vətəndaş Müqaviləsi" partiyasının üzvləri Alen Simonyanı parlamentin sədri vəzifəsindən uzaqlaşdırmağa çalışırlar.

Teleqraf xəbər verir ki, bu barədə "Joqovurd" qəzeti məlumat yayıb.

Nəşrin hökumətə yaxın mənbələri bildiriblər ki, partiya daxilində Simonyana qarşı böyük bir narazılıq dalğası artmaqdadır.

Məlumatlara görə, seçki siyahısına daxil ediləcək namizədlərin müzakirə olunduğu "Vətəndaş Müqaviləsi" İdarə Heyətinin iclaslarında parlament spikeri partiya üzvlərinə qarşı son dərəcə aqressiv davranıb: "O, partiya yoldaşlarını baş nazir Nikol Paşinyanın qarşısında pis göstərmək üçün əlindən gələni edib. Partiya üzvləri Paşinyanla görüşməyi və ona Simonyan və komandasının hiylələri barədə danışmağı planlaşdırır. Simonyan və komandası partiyada dominant mövqe qazanmaq üçün əllərindən gələni edir".

Partiyanın narazı üzvləri də Simonyanı parlamentin sədri vəzifəsindən uzaqlaşdırmaq üçün əllərindən gələni etmək niyyətindədirlər. Bəzi üzvlər əmindirlər ki, Paşinyan da Simonyandan narazı olduğu üçün artıq onunla bağlı qərar qəbul edilib.

Qeyd olunur ki, hakim partiya xeyli müddətdir parlamentin gələcək spikerinin namizədini müzakirə edir. Əgər "Vətəndaş Müqaviləsi" 2026-cı il seçkilərində səs çoxluğu qazanarsa, növbəti spikerin ABŞ-dəki keçmiş səfir Lilit Makuntsun olacağı barədə şayiələr gəzir.

Qeyd edək ki, Ermənistanda parlament seçkiləri 2026-cı ilin iyun ayında keçiriləcək.



Pensiyaya çıxarılan milli Arximed

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

**“Hesab bilmirsən, yoxsa
yanın çubuq görməyib?”**
(Azərbaycan ata sözü)

Rusiya-Ukrayna savaşında Rusiya tərəfdən muzdlu döyüşçü kimi iştirak edən, həlak olan azərbaycanlılar haqda xəbərlər çoxalmış, mətbuatda da buna haqlı etirazlar başlamışdı. Mən özüm də həmin şəxslərin cinayətkar olması barədə yazmışam. Nəhayət, Baş Prokurorluqdan münasibət gəldi. İdarə bəyanat yayıb, deyir xaricdə bu kimi işlər görmək ağır cinayət sayılır, 8 ildən 20 ilə, ya da ömürlük cəzası var.

Çox gözəl. Vaxtında, bəlkə də gec verilmiş açıqlama-dır. Hətta bəyanatın bir yerində “bu növ cinayətlərlə məşğul olan bəzi vətəndaşlarımızın cəzalandığı” yazılmışdı. Ancaq niyə bizə detallı bilgi verilmir? Həmin şəxslər kimdir? Suriyada, Əfqanıstanda, İraqda radikal dinçi qruplaşmalar tərkibində döyüşən və buna görə Azərbaycanda müxtəlif cəzalar almış şəxsləri biz görmüşük, ad-soyadlarını oxumuşuq. Rusiya ordusuna qoşulanlarımız barədə isə belə detallı informasiya yoxdur. Nəticədə şübhə yaranır ki, prokurorluq Şimaldan heç kimi cəzalandırmayıb, elə həmin Orta Doğu muzdlularımızı nəzərdə tutur.

İkinci diqqətçəkən mövzu Misir mövzudur. Yox, Afrikanın şimalındakı dövləti nəzərdə tutmuram, Misir Mərdanovdan bəhs edirik. Eks-təhsil naziri uzun illərdən sonra, 79 yaşında nəhayət dincə qoyulmuşdur. Təhsil sektorunu batırdan sonra Misir müəllim AMEA Riyaziyyat və Fizika İnstitutuna başçılıq edirdi. Onun gərgin əməyi sayəsində respublikamızda riyaziyyat elmi fısıqırq nailiyyətlər əldə etməkdə idi. Məsələn, “İki dəfə iki beşə bərabər imiş”, “90 dərəcəli bucaqda su qaynayır”, “Altı qara qoyunun 4 ayağı vardır” kimi postulatlar, aksiomalar, teoremlər dünya elmində çaxnaşmalar törətməmişdir. Misir müəllimə bu münasibətlə riyaziyyat üzrə Nobel mükafatı vermək istəmişdilər, lakin Nobel komitəsi sonradan qəfil anlamışdır ki, riyaziyyat üzrə Nobel mükafatı, ümumiyyətlə, yoxdur. Stokholm və Osloda, Zəngəzur dağlarında və Novxanı bağlarında xeyli dilxorçuluq yaşanmışdır. Mənim yadımdadır, o vaxt buna görə Norveç səfiri Steynar Gil istefa verdi, səfirliyi isə Tiflisə köçürdülər. Yanılmıramsa, hələ də Norveç səfirliyi orada fəaliyyət göstərməkdədir.

Bəs indi necə olacaq? Elm və təhsil sektorumuz qarşısında duran əsas Şekspir və Misir sualı budur. Güman edirəm riyaziyyat elmimiz tənəzzülün girdabında boğulmağa başlayacaq. Mərdanovun işdən çıxarılması sayəsində gələn ildən vurma cədvəlini unudacağıq. Bolonya sistemi kurikulumla girecək, məktəblərimizdə dərs keçməyə başlayacaqlar. Bunun çox ağır nəticələri olacaqdır, bilirsiniz. Dərs oxuyan uşaq millətin gələcəyi üçün ən böyük təhlükədir.

Sözgəlişi, nazirlik də bu işin nə qədər çətin olduğunu anlayırdı, o üzdən Misir müəllimi əslində işdən çıxarmadılar. Sadəcə, iki dənə institutu birləşdirdilər, təzə yaranan instituta başqa adamı direktor qoydular. Vəssalam. Misir müəllim nəticədə işsiz qaldı. Bəlkə də Misir müəllim üçün belə məsləhətdir, indi, 79 yaşında asudə qalıb elmi işlərlə məşğul olar, kəşfləri ilə xalqımızı sevindirər. Çox gec deyil. Məndə olan məlumata görə, nazirliyin legionerləri Misir müəllimə hücumla keçən anda o, bağındakı qumluqda məhz hansısa teoremi kəşf edirmiş. Hətta tərtəmiz Qərbi Azərbaycan latın ləhcəsində qışqırıb ki, “Noli turbare circulos meos!”, yəni institutu cəhənnəmə ləğv edirsiniz, bari yığdıqlarıma - çertyojlarıma toxunmayın.

İnşallah, mənim bu cizmaqaram dərc edilənəcn Misir müəllimə nəse vəzifə tapıb, düzəldib verərlər. Ölkəmizdə elə adamlar var ki, onların pensiyaya çıxması işləməyindən daha pis və təhlükəlidir.

Ukrayna “bataqlıq”ndan 4 ildir çıxma bilməyən Rusiya vaxtaşırı postsovet ölkələrini hədələməyindən də qalmır. Bu dəfə Rusiyanın Ermənistanı səfiri Sergey Kopırkin fərqlənib. “Cənubi Qafqazda baş verənlər bizim üçün çox mühumdür”. Bu barədə diplomat “Sputnik Armenia”ya müsahibəsində bildirib. Onun sözlərinə görə, Rusiya fiziki olaraq Cənubi Qafqazı tərk edə bilməz və etməyəcək, çünki “Rusiya Qafqaz dövlətidir”.

Əlbəttə ki, səfir bu hədələyici sözləri təmsil etdiyi Rusiyanın adından söyləyir. Odur ki, sual yaranır: səfirin belə bir mesaj- xəbərdarlığını necə oxumalı? Güney Qafqazın hansı ölkəsi bundan ən çox narahat olmalıdır? Belə bir bəyanatın məhz Rusiya hərbi qüvvələrinin legitim şəkildə yerləşdiyi Ermənistanıdan verilməsi təsadüf mü? Bu, Nikol Paşinyan hökumətinə ismarıq mı?

Yada salaq ki, bundan əvvəl Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin MDB ölkələri üzrə Dördüncü Departamentinin direktoru Mixail Kalugin deyib ki, Moskva Zəngəzur dəhlizi (TRIPP marşrutu) təşəbbüsünün parametrləri və Rusiyanın mümkün iştirakı ilə bağlı İrəvanla məsləhətləşmələrə hazırdır. Rusiya Federasiyası TRIPP marşrutunda iştirak etmək üçün informasiya kampaniyasını və rəsmi təbliğatını Ermənistanla danışıqların önə çıxarılması kontekstində qurur.

Kreml əslində bütün mədələr üzrə qüvvəsini itirmiş 10 noyabr bəyanatında təsbit edilən öhdəliklərin köhnəliyini qəbul edir.

Son iki yüz ilin tarixi göstərir ki, Cənubi Qafqazda xalqları bir-birinə qarşı qaldıran, münaqişələri dərinləşdirən və onları idarə olunan qarşıdurma vəziyyətində saxlayan əsas aktor məhz Rusiya olub. Çar Rusiyasından sovet dövrünə, oradan da müasir Kremlin siyasətinə qədər dəyişməyən bir xətt mövcuddur: “parçala, toqquşdur və nəzarətdə saxla”.

Ermənistanın regionda uzun illər Rusiyanın forpostu kimi çıxış etməsi, istər Azərbaycanla, istərsə də Türkiyə ilə münasibətlərdə alətə çevrilməsi bu strategiyanın birbaşa nəticəsidir. Kremlin tapşırıqları əsasında aparılan siyasət bölgəyə sülh yox, fəlakət, işğal və qan gətirib. Əgər Rusiya həqiqətən sülh yaranadan tərəf olsaydı, Cənubi Qafqaz bu qədər uzunmüddətli münaqişələrin məkanı olmazdı.



Rusiyadan Güney Qafqaza ilginç hədə

Ermənistandakı rus səfirdən bölgəyə təhdid kimi mesaj verildi - Bakı və İrəvandan hazırlıq

Onu da deməli ki, 44 günlük Vətən müharibəsi Cənubi Qafqazın siyasi xəritəsində və regiondakı güc balansında köklü dəyişikliklərə səbəb oldu. Müharibədən sonra formalaşan yeni realıq regionda münasibətlərin mahiyyətini, əsas aktorların rolunu və gələcək inkişaf perspektivlərini yenidən müəyyənləşdirdi. Bu kontekstdə Azərbaycan təkcə hərbi qələbə qazanan tərəf kimi deyil, eyni zamanda regionun siyasi, iqtisadi və təhlükəsizlik gündəmini formalaşdıran əsas güc mərkəzi kimi çıxış edir. Məhz bu yeni mərhələdə sülh, əməkdaşlıq və dayanıqlı inkişaf imkanlarının hansı şərtlər daxilində mümkün olduğu xüsusi aktualıq kəsb edir.

Professor Qabil Hüseynli bildirib ki, Kopırkin köhnə narrativləri səsləndirib. Onun fikrincə, Rusiyanın Cənubi Qafqazda təsir imkanları xeyli dərəcədə azalıb və bundan sonra güclənməsi mümkün görünür: “Çünki həm Ukrayna müharibəsi onu yorub, həm də Türkiyə, ABŞ və Avropa Birliyi bölgədə təsir gücünə malikdir. Ona görə Rusiyanın Cənubi Qafqazda dominant rolu yoxdur və əvvəlki hegemonluğa sahib deyil. Ümumiyyətlə, Azərbaycan Rusiyadan uzaqlaşma xəttini tutub. Ermənistan da bu yöndə siyasət yürüdür, amma onun vəziyyəti bizdən fərqlidir. Yeni Ermənistan keçmiş

vassaldır, bir çox asılılıqları qalır. Ona görə Türkiyə və Azərbaycan İrəvanın Moskvadan uzaqlaşmasında dəstəyini artırmalıdır. Hazırda aparılan siyasət də buna hesablanıb. O baxımdan, Kopırkin növbəti dəfə çərənleyib. Rusiya Qafqazda gedib və əgər qalmaq niyyəti varsa, əməkdaşlığa söykəyə bilər”.

Siyasi ekspert Murad Sadəddinov EDnews-a bildirib ki, bu gün Cənubi Qafqazda Azərbaycanın mövqeyi təkcə güclənməyib, istisna səviyyəyə çatıb. Onun sözlərinə görə, hazırda Cənubi Qafqazın siyasətini və gələcəyini məhz Azərbaycan formalaşdırır.

Onun fikrincə, Azərbaycanın siyasəti çox dəqiq və düzgün qurulub. Azərbaycan regiona mühüm global oyunçuları cəlb etməyə nail olub: “Bu gün Türkiyənin regiondakı təsiri artıb, Pakistanın təsiri artıb. Bundan əlavə, avqustun 8-də Ermənistan və Azərbaycan arasında ABŞ prezidentinin iştirakı ilə sənədlərin imzalanmasından sonra ABŞ amili də Cənubi Qafqazda kifayət qədər ciddi faktora çevrilib. Bütün bu məqamları nəzərə alaraq, Rusiyanın regionda əvvəlki təsirini bərpa etməsi ehtimalını zəif qiymətləndirmək olar. Hazırda Cənubi Qafqazda kommunikasiya xətləri, nəqliyyat dəhlizləri və region ölkələri arasında əməkdaşlıq baxımından yeni realıq formalaşır.

Artıq tranzit yüklərin Azərbaycan ərazisindən keçməsinə icazə verilib ki, bu da xoş niyyət jesti kimi dəyərləndirilir. Qazaxıstandan Ermənistanı taxıl daşınması, neft məhsullarının tranziti həyata keçirilib. Gələcəkdə qaz və elektrik enerjisi tədarükü də mümkün ola bilər. Bütün bunlar Ermənistanı təsir edən xarici qüvvələrin rolunu minimuma endirmək məqsədi daşıyır. Çünki indiyədək bəzi xarici oyunçular Ermənistanın zəifliyindən istifadə edərək strateji resurslar üzərindən onun xarici siyasətinə təzyiq göstərirdilər. Bu proseslər Azərbaycan və Türkiyə tərəfindən həyata keçirildikcə, regionda sülh və sabitlik daha da möhkəmlənəcək”.

Politoloqun fikrincə, sülh müqaviləsindən sonra Türkiyə ilə münasibətlər bərpa olunacaq, sərhədlər açılacaq, iqtisadi əlaqələr inkişaf edəcək və bu amillər uzunmüddətli xarakter daşıyacaq: “Türkiyə biznesinin və Azərbaycan enerji təchizatının Ermənistan bazarına daxil olması Rusiyanın təsirini sıxışdırıb çıxaracaq. Artıq müşahidə olunur ki, əvvəllər Rusiyaya məxsus olan enerji infrastrukturunu Ermənistanı milliləşdirilib və bu sahədə türk şirkətləri ilə danışıqlar aparılır”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 “Yeni Müsavat”

Azərbaycanlı nazir “köhnə qitə”ni silkələdi - böyük pulların hesabı

Al Azərbaycanla qarşı yenə də ikili standartlardan çıxış edir; İrəvana 20 milyon, Bakıya isə...



Ceyhun Bayramov

Xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov ilin yekunlarına dair keçirilən mətbuat konfransında deyib ki, Avropa İttifaqından (Aİ) Ermənistanla 20 milyon avro ayrılacaqsa, eyni məbləğ Azərbaycanla da ayrılmalıdır. Nazir bildirib ki, bəzi ölkələrdən Ermənistanla belə yardım edilirsə, Azərbaycanla da edilməli olduğunu deyənlər olub.

“Bu prinsipial mövqedən çıxış edən ölkələrdən biri Macarıstan idi. Ondan sonra Avropa Sülh Fondu hesabına yox, başqa mənbələr hesabına Azərbaycana da 10 milyon avro vəsait ayrıldı. Bu, minatəməzləmə işləri üçün nəzərdə tutulmuşdu. Bizim məlumatımız var ki, Al-dən Ermənistanla 20 milyon avro ayrılacaq, eyni məbləğin Azərbaycanla da ayrılması vacibdir. Bu istiqamətdə iş davam etdiriləcək. Macarıstandan olan partnyorlarımız bu mövzuda bizə dəstək olurlar, bundan sonra da olacaqlar”, - XİN rəhbəri vurğulayıb.

Yada salmaq ki, Al ilə Ermənistan arasında imzalanmış “Avropa İttifaqı-Ermənistan Tərəfdaşlığı üçün Strateji Gündəlik” sənədi Azərbaycanın etirazına səbəb olub. Sənədin gi-

riş hissəsində və bir sıra digər bölmələrində Azərbaycan tərəfindən təqdim edilmiş reintegrasiya planından imtina edildikdən sonra ölkədən könüllü şəkildə Ermənistanla miqrasiya etmiş erməni sakinlərə istinadən “Azərbaycanın hərbi əməliyyatlarından sonra köçkün mülkiyyətlərindən sonra köçkün düşmüş Qarabağ erməniləri” ifadəsinin işlədilməsi və bu məsələnin Al və Ermənistan arasında tərəfdaşlıq prioriteti kimi müəyyən edilməsi, eləcə də həmin kateqoriya insanların “qaçqın” statusunda qeyd edilməsi Azərbaycanla qarşı qərəzin açıq-aydın nümunəsidir.

İndi də Ermənistanla 20 milyon ayrılır. Bəs işğalçı üçün bu nə “Marşal planı”dır belə? Ərazisi yağmalanan, işğala məruz qalan Ermənistan idimi? Şəhərlərinə 30 ildən artıq müddətdə bir raket, yaxud

PUA düşməyən ölkeyə postmünaqişə dövründə bu səxavətin səbəbi nədir? Məqsəd Rusiyadan onu qoparmağa hesablanıb, yoxsa xristian təəssübkeşliyidir? Rusiya bir yandan Qarabağdan gedən ermənilərə “humanitar yardım” ayırır, Al də o yandan İrəvana maliyyə dəstəyi verir.

Deputat Azər Badamov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Cənubi Qafqazda sülhün yaranmasını və torpaqlarımızın azad olunmasını istəməyən qüvvələr uzun illər Ermənistanı himayə ediblər: “Hətta 1992-ci ildə Azərbaycanın əraziləri işğal olunmasına baxmayaraq ABŞ Konqresi Azadlığa Dəstək Aktının 907-ci maddəsi-nə düzəliş edərək sanksiya tətbiq etdi. Bu gün Cənubi Qafqazda sülh gündəliyi inkişaf etdiyi və Ermənistanla daşınan tranzit yüklərə məhdudiyyətlərin aradan qaldırıldığı bir dövrdə “907-ci düzəliş”in bir dəfəlik ləğv edilməməsi başadüşülən deyil. O cümlədən ərazilərimizi 30 il işğal altında saxlayaraq, talayıb bütün mədəni-tarixi irsimizi məhv edən Ermənistanla uzun illər heç nə deyilmədi. Hətta əksinə, Minsk Qrupu Ermənistanla əlbir olaraq işğal etdiyi Azərbaycan ərazilərini legitimləşdirməyə çalışdı. Amma Azərbaycan dövləti öz sözünü dedi və işğala son qoyaraq Cənubi Qafqazda sülh gətirdi. Azərbaycanın ərazilərini minalarla zəhərləyən və yaşayış məntəqələrini yerlə yeksan edərək bütün infrastrukturunu məhv edən Ermənistan olmasına baxma-

yaraq Avropa İttifaqı maliyyə yardımlarını da elə Ermənistanla edir. İndi də Azərbaycanı nəzərə almadan Avropa İttifaqının Ermənistanla birtərəfli şəkildə 20 milyon avro yardım göstərməsi ikiüzlülüynün son dərəcəsidir”.

Deputat qeyd etdi ki, Ermənistanın belə şirnikləndirilməsində məqsəd Cənubi Qafqazda sülh və əməkdaşlığın gəlməsini istəməməkdən irəli gəlir: “Əgər belə olmasaydı, Ermənistanın yerlə-yeksan etdiyi əraziləri yenidən qurub bərpa edən Azərbaycanla da eyni maliyyə yardımını heç olmasa balans qoruyardılar. Amma onlar ərazilərinə heç bir müharibə gətirməyən Ermənistanın inkişafına 20 milyo avro ayırırlar. Avropa İttifaqının bu hərəkəti Azərbaycanın daha güclü olmasını tələb edir. Biz kimdənə maliyyə yardımının gəlməsini gözləmədən ordumuzu daha da gücləndirməliyik. Çünki davamlı sülhün meydana gəlməsi üçün düşmənlərdən güclü olmağımız əsas şərtidir”.

Siyasi təhlilçi Sona Əliyeva qərəzli formada faktların təhrif olunduğunu vurğuladı: “Avropa İttifaqının Ermənistanla 20 milyon ayırması, Azərbaycana isə hələ də eyni dəstəyin verilməməsi bir şeyi göstərir: “köhnə qitə” sülhü yox, öz maraqlarını düşünür. Ceyhun Bayramovun çıxışı da buna cavabdır. Əgər münaqişə bitibse, yükü təkə Azərbaycan çəkməməlidir. Ermənistanla bir daş belə yerindən oynayıb?



Qudrat Həsənzadə

“Rusiya münasibətləri düzəltməkdə maraqlı deyil”

Ədalət, Hüquq, Demokratiya (ƏHD) Partiyasının sədri, millət vəkili Qudrat Həsənzadə Xalqəhbərləşməyə müsahibə verib. Deputat vurulan təzyiqlə bağlı deyib ki, görünür, ya Rusiya Azərbaycanla münasibətləri hələlik qayda salmaqda maraqlı deyil, ya da onları məsuliyyətə cəlb etməkdə rəsmi Moskvanın ciddi çətinlikləri var: “Ona görə təmkinli davranmalıyıq. Baş Prokurorluğun olındı kifayət qədər sübutlar varsa, Bakıda qiyabi məhkəmə prosesi keçirilməli, həmin şəxslər məhkum olunub beynəlxalq axtarışa verilməlidir. Azərbaycan Rusiya ilə münasibətlərin daha da pisləşməsinə yol vermədən, əgər ikitərəfli qaydada məsələnin ədalətli həllinə nail olmaq mümkün olmadısa, onun beynəlxalq müstəvidə hüquqi həllinə nail olmağa çalışmalıdır”.

Deputat İrəvanla sülh müqaviləsi gözləntisinə də toxunub: “Bunun üçün əlverişli regional vəziyyət olmalıdır. Bu, yalnız bizdən asılı məsələ deyil. Azərbaycan üzərindən Ermənistanla yük daşınmasında region dövlətləri maraqlı olduğu üçün bunu etmək mümkün oldu, gerek onlar sülhdə də maraqlı olsun. Mən çox istəyirəm ki, biz öz tərəfimizdən sülhün imzalanması üçün gerekli olan addımları ataq. Ermənistan Konstitusiyasının necə olması sülhə təminat verə bilməz. Sülhə təminat güclü ordumuzun və müttəfiqlərimizin olması, regional əməkdaşlığın genişləndirilməsi, qonşularımızla dostluq siyasətinin gücləndirilməsi ola bilər. Region dövlətlərinin sıx inteqrasiyası olsa, Ermənistan öz konstitusiyasını sözsüz ki, dəyişəcək. Əvvəllər də söyləyirdim ki, ikitərəfli danışıqlarla sülhə nail olmaq mümkünsüzdür. Güclü vasitəçilərin olması lazımdır”.

şu” obrazı ilə pul toplamağa çalışır. Azərbaycan isə 10 min kv.km ərazini minadan təmizləyir, 30 ilin dağıntısını bərpa edir, milyardlarla pul xərcləyir.

Üstəlik, Avropa İttifaqının sənədlərində “Qarabağ erməniləri qaçqın” kimi göstərilir. Bu, qərəzli formada faktın təhrifidir. İnformasiya savaşıdır.

Belə vəziyyətdə Ermənistanla ayrılın 20 milyon nə humanitar dəstək, nə də ədalət prizmasından doğru görünür. Daha çox “Ermənistanı Rusiyadan qoparmaq üçün avans” təsiri yaradır. Yeni oyun artıq başlayıb. Ermənistan da “yazıq qon-

şu” obrazı ilə pul toplamağa çalışır. Azərbaycan isə 10 min kv.km ərazini minadan təmizləyir, 30 ilin dağıntısını bərpa edir, milyardlarla pul xərcləyir. Üstəlik, Avropa İttifaqının sənədlərində “Qarabağ erməniləri qaçqın” kimi göstərilir. Bu, qərəzli formada faktın təhrifidir. İnformasiya savaşıdır. Belə vəziyyətdə Ermənistanla ayrılın 20 milyon nə humanitar dəstək, nə də ədalət prizmasından doğru görünür. Daha çox “Ermənistanı Rusiyadan qoparmaq üçün avans” təsiri yaradır. Yeni oyun artıq başlayıb. Ermənistan da “yazıq qon-

□ **Cavansir ABBASLI, “Yeni Müsavat”**

Türkiyə sərhədi ermənilərin üzünə açır - tarix dəqiqləşir, amma...

Alican sərhəd keçid-məntəqəsində hazırlıq işləri gedir; Ankara addımlarını Bakı ilə sinxronlaşdırır

İğdır vilayətinin Dilucu-Aralıq xətti üzərində, Araz çayı hövzəsində yerləşən və Türkiyənin Ermənistanla birbaşa quru sərhədindəki ən vacib keçid nöqtələrindən biri olan Alican sərhəd-keçid məntəqəsində hazırlıq işləri gedir. Türkiyə mətbuatı xəbər verir ki, Alican sərhəd-keçid məntəqəsinin yaxın günlərdə açılması gözlənilir. Burada intensiv işlər aparılır, sürətli hazırlıq prosesi başlanıb.

“Türkiyə yeni ildən Ermənistanla sərhədi qismən açmağa hazırdır”. Bunu isə “Hraparak” nəşri yazıb. Məlumatla görə, sərhəd qismən açılacaq və üçüncü ölkə vətəndaşları və



diplomatik pasporta sahib şəxslər oradan keçmək imkanına malik olacaqlar. Bildirilir ki, yük daşımaqları üçün sərhəd

hələ bağlı qalacaq.

Sırr deyil ki, Qarabağ müharibəsindən sonra başlanmış normallaşma prosesi Türkiyə

ilə Ermənistan arasındakı münasibətlərdə yeni mərhələyə keçidi şərtləndirib. Aparılan danışıqlar nəticəsində əvvəllər yalnız protokol məqsədilə istifadə edilən Alican keçidinin tamhüquqlu gömrük xidməti göstərməsi üçün yenidən qurulması qərara alınıb. Bu çərçivədə gömrük sahəsinə müasir hərbi konteynerlər gətirilib, hərbi post üçün ayrıca zona ayrılıb. Eyni zamanda gömrük əməliyyatlarının səmərəli təşkili üçün əlavə xidmət sahələri inşa olunur.

Quru sərhədin yanvarın 1-dən qismən açılmasına Bakının münasibəti necə olacaq? İrəvana qarşı tranzit qadağası-

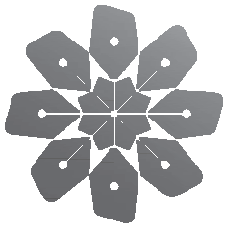
nı ləğv etdiyimiz və neft məhsullarımızı da göndərdiyimiz üçün qardaş ölkənin bu mövqeyinə pragmatik yanaşmalıyıq?

Deputat Hikmət Babaoğlu “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Türkiyə ilə Ermənistan arasında sərhədlərin açılması və diplomatik əlaqələrin bərpa olunması istiqamətində atılan addımlar Azərbaycanla sinxron olaraq edilir: “Yeni əvvəlcədən razılaşdırılmış formada paralel addımlar atılır. Türkiyə və Azərbaycan Ermənistanla bağlı siyasətində koordinasiya edilmiş siyasət həyata keçirirlər. Azərbaycan artıq bilirsin ki, yük daşımaqları ilə bağlı öz yollarını Ermənistan üçün açıb. Amma Türkiyə hələ açmayıb. Azərbaycan özü Gürcüstan üzərindən Ermənistanla ticarət əlaqələrinə başlayıb, Ermənistanla neft məhsulları satır. Ancaq Türkiyənin bu istiqamətdə hələ hər hansı bir addım atdığına şahidlik etməmişik. Bu, onu göstərir ki, iki qardaş ölkə arasında ortaqlıq mövqeyi sinxron ola-

raq davam etdirilir. Əlbəttə ki, uyğun şəkildə əgər yeni ildən xüsusi pasport daşıyan şəxslərin Alican sərhəd keçidini keçərək Türkiyəyə gəlməsi mümkündür. Nəticə etibarilə bu, hazırkı mərhələdə Azərbaycanla atılan paralel addım kimi qiymətləndirilməlidir”.

Deputatın sözlərinə görə, amma bütövlükdə diplomatik münasibətlərin bərpa olunması, ticari-iqtisadi əlaqələrin tam həcmdə bərpası bundan sonra Ermənistanın davranışlarından asılı olacaq: “Belə görünür Ermənistanla iyun ayında keçiriləcək parlament seçkilərindən sonra sərhədlərin tam açılıb-açılmaması məlum olacaq. O vaxta qədər Azərbaycanla Türkiyə eyni mövqedən çıxış etməklə paralel addımlar atacaqlar. Mənə belə gəlir ki, burada hər hansı bir qeyri-məqbul davranış yoxdur. İki qardaş ölkə strateji müttəfiqlik mövqeyindən çıxış edərək paralel hərəkət edir”.

□ **Əlibar SEYİDAĞA, “Yeni Müsavat”**



**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Vətəndaş cəmiyyəti, hüquqi dövlət quruculuğu

“Azərbaycanın milli maraqlarının tələb etdiyi görüş, hadisə olarsa, bu səfər baş tuta bilər”. Bunu xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov ilin yekununa dair mətbuat konfransında “Hansı halda xarici işlər naziri Ermənistanla səfər edə bilər?” sualına cavab olaraq deyib. Nazir Azərbaycan Prezidentinin Avropa Siyasi Birliyinin İrəvanda keçiriləcək sammitində iştirakının nəzərdə tutulmadığını da vurğulayıb. Ceyhun Bayramov qeyd edib ki, Prezidentin belə bir səfərinin olacağı haqda məlumdursuzdur.

Qeyd edək ki, son aylarda sülh quruculuğu prosesində Azərbaycan və Ermənistan ekspertləri, QHT rəhbərləri qarşılıqlı səfərlər edib. Bundan əlavə, Ermənistan Milli Təhlükəsizlik Xidmətinin rəhbəri ilk dəfə Bakıda olub və beynəlxalq tədbirdə iştirak edib. Həmçinin baş nazirlərin müavinləri delimitasiya komissiyasının iclasları çərçivəsində Azərbaycan və Ermənistan ərazilərində görüşüblər. Bütün bu faktlar tərəflərin sülh prosesinə təkan verməsinə xidmət edir.

C.Bayramovun açıqlaması isə onun İrəvana səfərini istisna etmir. Eynilə erməni həmkarı Ararat Mirzoyanın da Bakiyə gəlişi mümkündür. Təbii ki, bu da bir ilk ola bilər. Əgər hər iki dövlət regionda sülhün dayanıqlı olması və etimad mühitinin möhkəmlənməsində maraqlıdırsa, belə səfərlərin gerçəkləşməsi zəruridir. Habelə bu səfərlərin müxtəlif səviyyələrdə intensivləşməsinə ehtiyac var. Məsələn, vətəndaş cəmiyyətinin üzvləri, siyasi partiya sədrlərinin də qarşılıqlı səfərləri ola bilər. Hətta erməni ekspertlərin, jurnalistlərin və QHT rəh-

bərlərinin Qarabağa səfərləri təşkil oluna bilər. Onlar azad olunan ərazilərin indiki halı ilə işğal dövrünün fərqi görə bilsinlər. Ondan sonra hansısa fikir bildirsinlər. Çünki Qarabağdakı kilsələr və tikintilər haqda absurd ittihamlar səslənir.

Bəs azərbaycanlı siyasət adamları bu çağırışları necə dəyərləndirir?

Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyasının sədr müavini Samir Əsədlinin sözlərinə görə, Azərbaycan ermənilərin Qarabağa səfərlərini təşkil etməkdə maraqlıdır. Onun fikrincə, azad olunan torpaqların əsl sahibinin kim olduğunu erməni QHT rəhbərləri və siyasətçiləri gözələri ilə görə bilər: “İşğal dövründə daşıdaş üstə qoymayan düşmən tərəfi həyasızcasına iddia edirdi ki, Qarabağ onların tarixi torpağıdır. Əgər bu torpaqların sahibi olsaydılar, şəhərləri xarabalığa çevirməzdilər. Hətta dovət dövründən yaşadıkları Xankəndi və ətraf əraziləri belə abadlaşdırmamışdılar. Azərbaycan isə şəhərləri bərpa edir, çünki torpağın ona aid olduğunu əmindir. İnsan özünə

Mülki cəmiyyət, hüquq

ÜSAVAT
N 238 (8848) 30 dekabr 2025

“Erməni QHT rəhbərləri Qarabağa gəlsin” təklifi

Azərbaycan onlara azad olunan ərazilərin indiki halı ilə işğal dövrünün fərqi göstərməyə hazırdır



aid olmayana ögey yanaşır. Ermənilər də məhz Qarabağın onların olmadığını bildiyi üçün əraziləri baxımsız saxlamışdılar”.

S.Əsədli hesab edir ki, bu mənada ermənilərin azad olunan ərazilərə gəlişi onlarda da təsəvvür formalaşdıracaq: “Sadəcə, hazırda belə bir səfər gündəlikdə yoxdur. Məncə, ermənilər də buna razı olmazlar. Doğrudur, işğal dövründə Polad Bülbüloğlu, Fərhad Bədəlbəyli və başqa tanınmış azərbaycanlılar Şuşada olmuşdu-

lar. Bu, fürsət idi. Ancaq ermənilərin buna razı olacağını gözləmirəm. Əgər Paşinyana yaxın QHT-lərə belə bir tapşırıq verilsə, bəlkə mümkün ola bilər. Məncə, təkcə Qarabağa səfər deyil, ümumiyyətlə, azərbaycanlı və erməni siyasi fəalları, partiyaların funksionerlərinin də qarşılıqlı səfərləri pis olmazdı. Buna qədər müxtəlif tədbirlərdə iştirak üçün deputatlar İrəvanda olublar. Habelə bugünlərdə ekspertlər səviyyəsində görüşlər keçirildi. Artıq Ceyhun Bayramov da belə bir səfərə

getməyə hazır olduğunu açıqlayıb. Bütün bunlar xalqların da normal qonşuluq prinsipi ilə yaşamasına təsir edə bilər”.

S.Əsədli təklif edir ki, erməni cəmiyyətində Azərbaycana nifrət qalır və bunun aradan qaldırılması üçün iş görülməlidir: “Onların beynini zəhərləyiblər və bu gün də inandırırırlar ki, türklər guya vəhşidir, harada erməni görse öldürməyə hazırdır... Bu, saxta təbliğatdır. Köçəryan kimi qatillər, kilsədəki sülh düşmənləri erməni xalqı-

nı nağıllarla aldadıblar. Ona görə də ermənilərlə üz-büz görüşlərə zərurət var ki, onlar bizi tanısinlər. Eyni zamanda bizim onlara yox, özlərinin azərbaycanlılara pislik etdiyini görməlidirlər”.

Qeyd edək ki, həm Azərbaycan, həm də Ermənistan bir-birinə etibar etməyə başladığıca, hərbi büdcəsini azaldarsa, onu inkişafa və xalqların rifahına yönəldə bilər. Sülh xarici investorları da cəlb edə bilər - dəmir yollarına, enerji layihələrinə investisiyalar həm də yeni iş yerlərinin açılmasına səbəb ola bilər və insanların gəlirləri artır. İqtisadi çətinliklər yaşayan iki xalq üçün bu, yaşayış səviyyəsinin artması ola bilər. Azərbaycan Zəngəzur koridorunu açıb Naxçıvana, oradan isə Türkiyəyə çıxış istəyir.

Azərbaycan və Ermənistan sülh müqaviləsi imzalasa, sərhədlərin açılmasına gətirib çıxara bilər. Bu isə ticarəti və turizmi canlandırır - insanlar qonşu ölkəyə - ermənilər Azərbaycana, azərbaycanlılar Ermənistanla səyahət edə, bir-birinin bazarlarında məhsul sata bilər. Ancaq bunun üçün addımları sürətləndirmək lazımdır.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Emil SALAMOĞLU

Qarabağdan gedənlər Ermənistanı da tərk edir

2023-cü ilin sentyabrında Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində həyata keçirdiyi antiteror əməliyyatından sonra Ermənistanla könüllü köç etmiş ermənilər kütləvi şəkildə Rusiyaya və Avropa üz tutur.

Modern.az-ın məlumatına görə, əsas faktorlardan biri yerli ermənilərlə Qarabağdan könüllü köçmüş ermənilər arasında keçmişdən gələn ədavətin mövcudluğudur.

Məişət səviyyəsində də hiss edilən bu gərginlik səbəbindən Ermənistan pasportu alan Qarabağ ermənilərinin sayı cəmi 26 min nəfər təşkil edib, onların əksəriyyəti yaşayış üçün Rusiya və Avropa ölkələrini seçirlər.

Rusiyaya köç edənlərin əksəriyyəti ölkənin cənub regionlarını seçir. Stavropol diyarı, Krasnodar vilayəti və Şimali Qafqaz bölgəsi Qarabağ erməniləri üçün ən populyar məskunlaşma məntəqələrinə çevrilib. Bu ərazilərdə həm iqlim, həm də artıq formalaşmış erməni diasporu onların yerləşməsinə nisbətən asanlaşdırır. Rusiyaya gedənlərin müəy-



yən hissəsi daha sonra müxtəlif yollarla əmək müqavilələrinə cəlb olunur və bəziləri Rusiya ordusuna yazılaraq Ukrayna müharibəsində iştirak edir. Rusiya Qarabağdan olan ermənilərin aktiv döyüş əməliyyatlarına cəlb edilməsində maraqlıdır.

Digər böyük axın Avropaya, xüsusən də Fransaya yönəlib. Fransada erməni icma-

sının geniş olması, sosial dəstək mexanizmlərinin mövcudluğu və miqrasiya prosedurlarının nisbətən əlçatan görünməsi Qarabağ ermənilərinin bu ölkəyə axını gücləndirib. Bundan əlavə, Almaniya, Niderland, Belçika və İspaniya da onların seçdiyi istiqamətlər sırasındadır, lakin üstünlük yenə də Fransaya verilir.

Ermənistanda qalan keçmiş Qarabağ sakinlərinin isə durumu yuxarıda qeyd edildiyi kimi, tam rahat deyil. Orada həm məskunlaşma problemləri, həm işsizlik, həm də sosial adaptasiya çətinlikləri səbəbindən yerli əhali ilə gərginlik yaşanır. Ermənistan cəmiyyətində “müvəqqəti gələnlər”lə bağlı narazılıqlar zaman-zaman açıq formada səsləndirilir,

bu isə hökumətin həm yerli əhali, həm də Qarabağdan gələnlərlə əlaqəli siyasətində əlavə siyasi və sosial problemlər yaradır. Bu sosial gərginlik və iqtisadi şəraitin zəif olması Qarabağdan köçmüş insanların ölkəni tərk etməsini daha da sürətləndirir.

Ölkədə qalan Qarabağ ermənilərini həm də müxtəlif siyasi güclər öz məqsədləri üçün istifadəyə etməyə çalışır. Xü-

susən Robert Köçəryan və Serj Sərkisyanla bağlı revanşist qüvvələr onların Ermənistan pasportu alaraq 2026-cı ilin iyununda keçiriləcək parlament seçkilərində narazı elektorat olaraq mövcud hakimiyyətə qarşı istifadə edilməsində maraqlıdır. Amma bu cəhdlərə baxmayaraq, Qarabağdan könüllü köçmüş ermənilərin Ermənistandan miqrasiya axını sürətlənməkdədir.

İrəvandan benzin açıqlaması

Ermənistan xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan Azərbaycanın yanacaqını əldə etmək üçün növbələr olduğu barədə məlumat aldığını deyib. Mirzoyan bu barədə mətbuata açıqlaması zamanı danışıb.



“Sülh bərqərar olub, əməkdaşlıq cəhdləri var. Amma bu, bütün lazımi addımları atdığımız anlamına gəlmir. Ermənistan Azərbaycanla birbaşa ticarətin qurulmasını müzakirə edir. İnənirəm ki, sülhün təsis edilməsi yolu ilə nə qədər irəliləsək, cəmiyyətimizdə mövcud olan psixoloji çətinlikləri bir kənara qoysaq, təcrübəyə əsaslanan əməkdaşlıqda nə qədər irəliləsək, bu cür ssenarilər bir o qədər real olacaq”, - Mirzoyan deyib.

SOS: Azərbaycan bu virusa təslim ola bilər

Uşaqlar arasında təhlükəli infeksiyon xəstəliklər artıb, xəstəxanalar dolub - həkimlərdən əhaliyə çağırış



Son günlər Azərbaycanda uşaqlar arasında yüksək qızdırma, ürəkbulanma, qusma və halsızlıqla müşayiət olunan infeksiyon xəstəlikləri artıb. Uşaqların bir çoxunda həm tənəffüs, həm də mədə-bağırsaq şikayəti əlamətləri müşahidə olunur və bu, əksər hallarda mövsümi respirator virus infeksiyaları ilə əlaqələndirilir.

"Yeni Sabah" xəbər verir ki, əlamətlər arasında 40°C-yə qədər yüksələn qızdırma, bədən ağrısı, halsızlıq və iştahasızlıq yer alır, bəzi

uşaqlarda pnevmoniya kimi ağırlaşmalar da qeydə alınıb. Valideynlər bəzən xəstəliyin gedişində dərman istifadəsi əvəzinə və ya onunla bərabər ənənəvi türkəçarəyə müraciət edirlər. Bunlara sirkə ilə bədəni silmək, banka qoymaq, spirtlə masaj etmək kimi tətbiqlər daxildir.

Lakin pediatrların fikrincə, bu cür metodların effektivliyi elmi olaraq sübut olunmayıb və bəzi hallarda uşaq üçün təhlükəli ola bilər. Məsələn, sirkə və spirtlə bədəni sürtmək dəridə qıcıqlanma, yandırma və toksik reaksiyalara səbəb ola bilər. Bunun əvəzinə uşaqda səmərəli və təhlükəsiz tədbirlər kimi:

- otaq temperaturunu 21-22°C səviyyəsində saxlamaq;
- uşağı nazik və rahat geyindirmək;
- ilıq (soyuq yox) su ilə silmək;
- bol maye qəbulunu təmin etmək;
- lazım gəldikdə pediatr tərəfindən təyin olunmuş qızdırma salan dərmanlardan istifadə etmək tövsiyə edilir.

Həkimlər valideynləri xəbərdar edirlər ki, heç bir xalq təbabəti metodu uşaq xəstəliyini müalicə etmir. Xüsusilə qızdırma 3 gündən artıq davam edərsə, uşaq nəfəs çətinliyi çəkirsə, dərhal pediatrla əlaqə saxlamaq vacibdir.

Kütləvi şəkildə yayılan bu virus ənənəvi respirator xəstəliklərdən biridir? Belə vəziyyətdə insanlar daha nələrə diqqət etməlidirlər?

Tanınmış pediatr Vaqif Qarayev hazırda Azərbaycanda müşahidə olunan xəstəlik barədə öz sosial media hesabında bunları bildirib: "21 günlük qrip? Qrip üç həftə davam edə bilər. Kəskin faza uzağı bir həftəyə keçməlidir. Üç həftə insan qızdırırsa, bunun adı qrip olmayacaq. Camaatı panikaya salmayaq, amma qripdir, boş verin demək də düzgün deyil".

V.Qarayevin sözlərinə görə, uşaqlarda pnevmoniya sıxlaşıb: "İndiki viruslar uşaqlarda 3-5 günə pnevmoniya verir. Amma vaxtında həkimə müraciət edilsə, pnevmoniyadan "qaçmaq" mümkündür. Xəstə uşaq məktəbə getməməlidir, həzrlığa getməməlidir! Hamı bu viruslardan qorunmağın yo-



Adil Qeybullayev: "COVID-19-un mutasiya variantları davam edir"

Son günlərdə uşaqlar arasında yayılan və pnevmoniya əlamətləri ilə müşahidə olunan infeksiyalar cəmiyyətdə ciddi narahatlıq doğurur. Daha çox uşaqlarda müşahidə olunan xəstəlik ötən ilə nisbətən kəskin xarakter alıb.

Tanınmış həkim, professor Adil Qeybullayev Modern.az-a bildirib ki, hazırda uşaqlar arasında daha çox yayılan virus influensa və respirator-sinsial viruslardır: "COVID-19 pandemiyasını törədən SARS-CoV-2 virusunun mutasiya variantları da davam edir. Əlavə olaraq rinovirusların da davamlı təsiri qarışıq epidemioloji mühitin yaranmasına səbəb olur.

Təəssüflər olsun ki, pandemiya sonrası insanların immun sistemi xeyli zəifləyib. Buna görə qeyd olunan virusların törətdiyi xəstəliklərlə mübarizə çətinləşib.

Uşaqlar arasında yaranmış virus da ağırlığı ilə narahatlıq doğurur. İlk növbədə uşaqlarda yuxarı tənəffüs yollarında iltihab əlamətləri müşahidə olunur. Burun tutulma və axma, asqırma-öskürmə, hərarət, baş-boyun-bel ağrıları yaygın haldadır.

Yataq rejimində olmadıqda, bol maye qəbul etmədikdə, soyuq dəymə ehtimalı yüksəlir. Aşağı tənəffüs yollarının iltihabı ağciyər iltihabına-pnevmoniyaya gətirib çıxarır.

Pnevmoniya ağır xəstəlikdir və ağciyər absesinə, qanqrenasına, ödəməyə apara bilər. Hətta ölümə nəticələnmə riski də var. Pnevmoniya diaqnozu qoyulubsa, yaxşı olar ki, uşaqlar hospitalizasiya olunsun. Ciddi həkim nəzarəti mütləqdir.

Təəssüflər olsun ki, pnevmoniyanın əmələ gəlmə səbəblərindən biri də səhlənkarlıqdır. Profilaktika tədbirlərinə əməl etməmək, yataq rejimində deyil, sağlam şəxslər kimi gəzmək səhhdəki nasazlığı kəskinləşdirir.

Xəstəlik zamanı antibiotikdən istifadə uyğun deyil. Çünki bunun virusa heç bir təsiri yoxdur. Yalnız bakterial infeksiya qoşulduqda, pnevmoniya başladıqda antibiotik xəstəxana rejimində, həkim nəzarəti ilə qəbul edilə bilər".

lunu soruşur, deyirəm ilk növbədə xəstə təcrid olunmalıdır. Daha çox məktəbyaşlı uşaqlar xəstələnir. Hərərət üç gündən çox davam edərsə, mütləq həkimə müraciət edin ki, vaxtında müayinə olunsun və müalicə alsın, pnevmoniya ilə qarşılaşmayasınız. Məktəb təhsil verir, amma infeksiya mənbəyi olmamalıdır".

Bakı Ağrı Klinikasının baş həkimi Zülfüqar Yusifov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirib ki, son vaxtlar uşaqlar arasında respirator infeksiyaların yayılması müşahidə olunur və bu barədə davamlı müraciətlər daxil olur. Onun sözlərinə görə, bu infeksiyalar həm uşaqlarda, həm də böyüklərdə oxşar klinik əlamətlərlə özünü göstərir. Əsas simptomlara yuxarı tənəffüs yollarının iltihabı, asqırma, öskürək, burun tutulması, halsızlıq və bədən temperaturunun yüksəlməsi daxildir.

Həkim qeyd edib ki, qızdırmanın yüksək olmadığı və klinik əlamətlərin yüngül keçdiyi hallarda ilkin mərhələdə ev şəraitində müəyyən dəstəkləyici tədbirlər görülməlidir. Bu tədbirlərə maye qəbulunun artırılması, yataq rejiminə əməl olunması və ilkin mərhələdə qızdırmasalıcı

dərmanlardan, xüsusilə parasetamoldan istifadə daxildir. Lakin klinik əlamətlər nəzərəcəpəcaq dərəcədə güclənərsə, mütləq həkimə müraciət edilməlidir. Onun sözlərinə görə, hətta xəstəliyin ilk günlərindən həkimə müraciət etmək daha məqsədəuyğundur.

Zülfüqar Yusifov vurğulayıb ki, özbaşına aparılan müalicə bəzi hallarda yanlış nəticələrə və daha ciddi fəsadlara səbəb ola bilər. O, parasetamolun belə həkim məsləhəti olmadan istifadəsinin tövsiyə edilmədiyini bildirib. Çünki tərkibində parasetamol olan bir sıra preparatlar mövcuddur və bu dərmanlar bəzi orqanizmlər üçün uyğun olmaya bilər. Yanaşı xəstəliklər və ya dərmanlara qarşı fərdi həssaslıq arzuolunmaz reaksiyalara səbəb ola bilər.

Baş həkimin sözlərinə görə, bu risklər xüsusilə uşaqlarda daha yüksəkdir, çünki uşaq orqanizmi daha həssasdır. Böyüklər adətən hansı dərmanlara allergiyalarının və ya yanaşı problemlərinin olduğunu bilsələr də, valideynlərdə bu məlumatlar hər zaman tam olmaya bilər. Bu səbəbdən də ilkin mərhələdə düzgün olmayan yanaşmalar ciddi fəsadlara yol açır.

Afaq MİRƏYİQ, "Yeni Müsavat"

Ölkədə "ağciyərin düşməni" neçəyə olacaq?

Məlum olduğu kimi, gələn ildən bütün məmulatları üzrə aksiz vergiləri artırılır.

Bu, Prezident İlham Əliyevin təsdiqlədiyi Vergi Məcəlləsinə dəyişiklikdə əksini tapıb.

Belə ki, alışdırılmadan nəfəsə çəkmək üçün nəzərdə tutulmuş, tərkibində bütün və ya bərpə edilmiş bütün olan məhsulları üzrə aksiz dərəcəsi min ədədə görə yerli istehsal və idxalda 16 manatdan 25,5 manata qaldırılır. İstehsal məqsədli bütünler istisna olmaqla, digər çəkməli bütünler homogenləşdirilmiş və ya bərpə edilmiş, çəyənən və ya buruna çəkilən bütünler üzrə aksizin dərəcəsi hər kiloqrama görə yerli istehsalda 22 manatdan 162 manata, idxalda isə 30 manatdan 170 manata qaldırılıb.

Bəs gələn il bütün məmulatlarının qiyməti nə qədər bahalaşacaq?

Mövzu ilə bağlı iqtisadçı Natiq Cəfərli Musavat.com-a danışır: "Tütün məmulatlarında qiymət artımı və aksiz vergilərinin yüksəldilməsi bir çox ölkələrdə geniş tətbiq olunan praktikadır. Demək olar ki, istənilən ölkədə dövlətlər bu sahədə daha rahat şəkildə qiymət artımına gedir, aksiz və digər vergiləri yüksəldir. Bunun əsas səbəbi isə bütün məhsullarının sosial əhəmiyyət daşıyan məhsullar sırasında yer almamasıdır. Məhz buna görə də belə qərarların cəmiyyət tərəfindən ciddi etirazla qarşılanmaması



məntiqli sayılır və hökumətlər bu addımları əsasən sağlam həyat tərzinin təşviqi kimi təqdim edirlər.

Azərbaycan üçün də bu tendensiya yeni deyil. Son illərə nəzər salsaq, ölkəmizdə bütün məmulatları ilə bağlı bir neçə dəfə qiymət artımının şahidi olmuşuq. Xüsusilə son beş il ərzində siqaret və digər bütün məhsullarının qiymətlərinin təxminən iki dəfəyə yaxın artdığı açıq şəkildə görünür. Mövcud proqnozlara əsasən, gələn ildən etibarən bu məhsulların qiymətində ən azı 25-30 faiz civarında artım gözlənilir. Çünki aksiz vergilərinin artırılması qaçılmaz olaraq son satış qiymətində öz əksini tapır. Yəni vergi yükü artdığı halda qiymət artımının olmaması praktik olaraq mümkün deyil və bazar buna mütləq reaksiya verir.

Lakin burada diqqət yetirilməli olan mühüm bir detal var.

Həmin ölkələrdə ki, daxili bazarda bütün məmulatlarının qiyməti qonşu ölkələrlə müqayisədə həddindən artıq baha olur, bu, qaçaqmalçılıq riskini ciddi şəkildə artırır. Təcrübə göstərir ki, qiymət fərqi kəskinləşdikcə, bütün məmulatlarının qeyri-qanuni yollarla ölkəyə gətirilməsi də sürətlənir. Bu isə həm dövlət büdcəsinə zərbə vurur, həm də nəzarətsiz məhsulların bazara çıxması ilə əlavə risklər yaradır.

Məhz buna görə də bu sahədə "qızıl orta"ni tapmaq olduqca vacibdir. Dövlət bir tərəfdən sağlam həyat tərzini təşviq etməli, bütün məhsullarının elçatanlığını azaltmalı, digər tərəfdən isə qiymətlərin qonşu ölkələrlə kəskin fərqlənməsinə yol verməməlidir. Əks halda, istənilən halda qaçaqmalçılıq yolu ilə ölkəyə gətirilən bütün məmulatlarının sayında və həcmində ciddi artım qeydə alınacaq".

2025-ci ilin yanvar-noyabr aylarında banklar tərəfindən İpoteka və Kredit Zəmanət Fondunun (İKZF) xətti ilə 393.3 milyon manat ipoteka krediti verilib. Teleqraf xəbər verir ki, bu, ötən ilin göstəricisinə nisbətən 2.8 milyon və ya 0.7% azdır.

Hesabat dövründə İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu tərəfindən yenidən maliyyələşdirilmiş ipoteka kreditlərinin həcmi 399.4 milyon manat olub. Ötən illə müqayisədə bu sahədə 19.5 milyon manat və ya 4.7% azalma olub. Yanvar-noyabr aylarında fondun yerləşdirilmiş istiqrazlarının həcmi 550 milyon manat təşkil edib. Bu, ötən ilin göstəricisi ilə eyni olub. Cari il ərzində dövlət büdcəsindən fonda 85.2 milyon manat ayrılıb. Ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə bu istiqamətdə 2.9% azalma qeydə alınıb.

İqtisadçı Xəlid Kərimli mövzunu "Yeni Müsavat"a şərh edərək bildirdi ki, fondun resurslarına tələbat həddən artıq çoxdur. Onun sözlərinə görə, sosial ipoteka ilə bağlı elan fevral ayında verilir və dərhal da plan dolur: "Büdcədə təsdiq olunduğu kimi, hər il sosial ipoteka üçün 100 milyon manat ayrılır. Bu məbləğ dövlət büdcəsindən İKZF-ə transfer olunur. Sosial ipoteka cəmi 3,7-4 faizlə verilir, xərci isə bir faiz kimi müəyyən edilir. Faizin aşağı olması tələbatı yüksəldir. Sosial ipoteka üçün müəyyən olunan məbləğ son illərdə demək olar ki, eynidir. İKZF kommersiya kreditlərini dövlət büdcəsindən götürür. Ya istiqraz buraxıb borc alır, yaxud da əvvəl verdiklərini yığır və büdcə formalaşdırır.

İpoteka kreditlərində azalma - gənclərə zərəri

Mütəxəssislər fondun resurslarına tələbatın artdığını açıqladı



rır. Zəmanətdən asılı olaraq, bu növ kreditin faizi 7-8 faiz olur. Buna da tələbat kifayət qədər böyükdür. İKZF-in resurslarına tələbat böyük olduğu üçün 11 aylıq müqayisə ilə demək olmaz ki, fond bu məqsədlə az vəsait xərcləyib. Eyni zamanda portfel genişləndirilir. Son 3-4 ildə verilən kreditlərin həcmi əvvəlki

dövrə müqayisədə çoxdur. Hazırda banklar daxili resurslarla ipotekaları 11-15 faizlə təklif edirlər. Faiz müddətdən asılı olaraq artır. Bir sözlə, müqayisəli statistikada texniki məsələlər fərqlər yarada bilər".

İqtisadçı Rəşad Həsənovun fikrincə, 2020-ci il daxil olmaqla və sonrakı illərdə

dövlət vəsaiti hesabına həyata keçirilən ipoteka proqramlarının əhatə dairəsinin kəskin genişlənməsi fonunda 2025-ci ilin 11 ayı ərzində bu istiqamətdə verilmiş kreditlərin 0,7 faiz azalması böyük göstərici deyil. "Yeni Müsavat"a açıqlamasında o, narahatlığa əsas olmadığını bildirdi: "Düşünürəm ki, bu

məsələyə bir sıra faktorlar təsir göstərir. Bunlardan biri bazarlarda qiymətin dəyişməsi məsələsidir. Bizə müraciət edən şəxslərin əhəmiyyətli hissəsi onlara ayrılmış vəsaitə bazarda mənzil tapa bilmədiklərini və nəticədə həmin kreditdən imtina etdiklərini bildirirlər. Bu, texniki prosesdir və zaman tələb edir, banklar tərəfindən vəsaitlərin yerləşdirilməsi prosesinin gecikməsinə gətirib çıxarır, yeni birbaşa ayrılmış vəsaitlərin həcmində bu və ya digər şəkildə ümumi həcmə təsir edir. Bütövlükdə ipoteka hökumətin əlində tikinti sektorunun dəstəklənməsi üçün alət kimi istifadə olunsada, son illərdə digər istiqamətlərdə böyük vəsait ayrılır. Bu da ipoteka kreditləşməsinin əhatə vəsində əldə edilməsi imkanları məhdudlaşdırıb. Digər tərəfdən dövlət vəsaiti hesabına ayrılan güzəştli ipotekaların həcmində 8 faiz azalması da ümumi məbləğin kiçik də olsa, aşağı düşməsinə gətirib çıxarıb. Müəyyən sosial qrup var ki, onlar artıq gözləmə mövqeyinə keçməyə üstünlük verib, çünki düşünür ki, qiymətlər kifayət qədər yüksəkdir və mövcud bazarın real

şərtlərinə uyğun deyil. Bu sosial qrup hesab edir ki, yaxın illərdə, ən azı növbəti 1-3 illərdə daşınmaz əmlak bazasında qiymətlər aşağı düşə bilər. Fiskal xərcləmələrin dərməli və daxil olmaqla, sosial qrup öz mövqeyini müəyyən edir. Bütün bunlar bu və ya digər şəkildə ümumi həcmə təsir edir. Bütövlükdə ipoteka hökumətin əlində tikinti sektorunun dəstəklənməsi üçün alət kimi istifadə olunsada, son illərdə digər istiqamətlərdə böyük vəsait ayrılır. Xüsusilə işğaldan azad edilmiş ərazilərdə bərpa-quruculuq işlərinə kifayət qədər böyük vəsait ayrılır. Bu da ipoteka kreditləşməsinin əhatə dairəsinin genişləndirilməsi yolu ilə tikinti bazarının dəstəklənməsi prioritetini müəyyən qədər zəiflədən faktorlardır. Hökumətin indiki şərtlər daxilində, xüsusilə qiymətlərin kəskin şəkildə artması tendensiyasının davam etdiyi halda ipoteka bazarının genişlənməsində maraqlı olmadığını düşünürəm".

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Müsavat"

Maşın salonları "qan ağlayır" - bir gün sonra...

Son günlər Azərbaycanda avtomobil bazarında yaşanan gərginlik bir daha göstərir ki, biznes mühitində əsas problem təkə vergi yükü deyil, qərarların qeyri-müəyyən, ziddiyyətli və izahsız şəkildə tətbiq olunmasıdır. Xüsusilə avtomobil satışı ilə məşğul olan sahibkarlar faktiki olaraq risklə üz-üzə qalıb və nə edəcəklərini bilmirlər.

Məlumdur ki, 2026-cı ildən etibarən müəyyən avtomobillərə tətbiq edilən ƏDV güzəştli ləğv olunacaq. Bu qərar əvvəlcədən elan edildiyi üçün bazar iştirakçıları mövcud qaydalara uyğun davranmağa çalışıblar. Yeni güzəşt müddəti bitmədən daha çox avtomobil ölkəyə gətirilib, investisiya qoyulub, kreditlər götürülüb. Sahibkarlar düşünürdülər ki, 2025-ci ilin sonunadək idxal olunmuş avtomobillər mövcud şərtlərlə satışa çıxarıla bilər.

Lakin son günlər avtosalonlara və avtomobil alveri ilə məşğul olan şəxslərə rəsmi sənəd olmadan, şifahi xəbərdarlıqlar göndərildiyi bildirilir. Bu xəbərdarlıqlara görə, əgər avtomobillər 2025-ci ilin sonunadək satılmasa, 2026-cı ildə satış zamanı onlara ƏDV tətbiq ediləcək. Nəticədə biznes planlaması alt-üst olur.

Əsas problem ondadır ki, bu mövqə heç bir normativ-hüquqi aktla təsdiqlənməyib, rəsmi açıqlama verilməyib. Sahibkar isə hüquqi dövrdə şifahi deyil, yazılı və dəqiq qaydalara əsaslanmalıdır. Qanun dəyişirsə, onun tətbiq mexanizmi, keçid dövrü və risklərin bölüşdürülməsi açıq şəkildə göstərilməlidir.

Hazırkı vəziyyətdə avto-

omobil satıcıları çıxılmaz durumdadır. Bəziləri ƏDV riskindən yayınmaq üçün avtomobilləri qohumlarının, tanışlarının adına rəsmiləşdirir. Bu isə əlavə dövlət rüsumları, vaxt itkisi, hüquqi risklər və sonradan yaranan biləcək mübahisələr deməkdir.

Problemlər bununla da bitmir. Sahibkarlar bank hesablarından nağd pul çıxarılmasına qoyulan aylıq limitlərdən də ciddi şəkildə narazıdırlar. Hazırda ƏDV ödəyiciləri və dövriyyəsi 200 min manatdan çox olan obyektlər ayda maksimum 30 min manat, digər sahibkarlıq subyektləri isə 15 min manat nağd vəsait çıxara bilərlər. Bu məhdudiyyətlər kağız üzərində kölgə iqtisadiyyatı ilə mübarizə məqsədi daşısa da, real sektorda tam fərqli nəticələr yaradır.

İri dövriyyə ilə çalışan avtosalonlar üçün bu limitlər faktiki olaraq fəaliyyətin iflici deməkdir. İşçilərin əməkhaqları, lojistika xərcləri, təmir-servis ödənişləri, regionlardan gələn təchizatçılarla hesablaşmalar çox vaxt nağd şəkildə aparılır.

Bank köçürmələrinin ləngiməsi, texniki problemlər və qarşı tərəfin nağdsız hesablaşmaya hazır olmaması biznesi çıxılmaz vəziyyətə salır.

Beləliklə, sahibkar ikiqat



təzyiq altına düşür: bir tərəfdən vergi və ƏDV ilə bağlı qeyri-müəyyənlik, digər tərəfdən nağd dövriyyə məhdudiyyətləri. Nəticədə investisiya mühiti zəifləyir, risk artır, bazarda panika yaranır.

Sahibkar sabah hansı qaydanın dəyişəcəyini bilmədiyi şəraitdə nə investisiya qoya, nə də uzunmüddətli plan qura bilər. Məsələ ilə bağlı **Liberal İqtisadçılar Mərkəzinin sədri Akif Nəsirli** "Yeni Müsavat"a açıqlamasında yayılan məlumatların hüquqi baxımdan əsassız olduğunu bildirib. Onun sözlərinə görə, 2026-cı ilin 1 yanvarından güzəşt müddəti uzadılmasa, həmin tarixdən sonra idxal olunan

avtomobillərə ƏDV tətbiq edilə bilər, lakin bu norma əvvəlki dövrə şamil edilə bilməz: "Hüquq elmində qanunun geriye qüvvəsi yoxdur. Əgər qanun 2026-cı ilin 1 yanvarından qüvvəyə minəcəksə, onun geriye şamil olunması mümkün deyil. Yeni 2025-ci ildə idxal edilən avtomobilin satışına sonradan ƏDV tətbiq olunması hüquqi baxımdan doğru deyil. Bu cür iddialar daha çox şayiə xarakteri daşıyır. Dövlət orqanları tərəfindən belə bir məlumatın şifahi şəkildə yayılması da inandırıcı görünmür. Əgər belə bir qərar qəbul edilərsə, bu artıq Azərbaycan hüquq sisteminin ciddi şəkildə zədələnməsi, hüquqi prinsip-

lərin oynunağa çevrilməsi demək olar. Ona görə də bunu real ssenari hesab etmirəm".

İqtisadçı banklardan nağd vəsaitin çıxarılması ilə bağlı yaranmış problemlərə də diqqət çəkib. Onun sözlərinə görə, hazırda məsələ düzgün təqdim olunmur və banklar bu situasiyadan sui-istifadə edirlər: "Burada söhbət nağdlaşdırmadan gədir. Qanuna əsasən, sahibkar ay ərzində 30 min manatdan artıq vəsaiti nağdlaşdırma bilər. Amma bu o demək deyil ki, sahibkar öz hesabından daha böyük məbləğdə vəsaiti, ümumiyyətlə, istifadə edə bilməz. Nağdsız hesablaşmalar üzrə - yeni mal alınması, xid-

mət ödənişi və ya borcun qaytarılması üçün 60, 100, hətta 150 min manat və daha artıq köçürmə etmək mümkündür. Limit yalnız nağdlaşdırmaya aiddir. Banklar isə bunu təhrif edərək sahibkarlara hesablarından yalnız 30 min manat istifadə edə biləcəklərini deyir və bundan artığına faktiki qadağa qoyurlar".

Akif Nəsirli qeyd edib ki, nağdsız hesablaşmaların artırılması ideyası prinsip etibarilə düzgündür, lakin bu proses inzibati məhdudiyyətlərlə deyil, təşviqlərlə aparılmalıdır: "Hökumət nağdsız dövriyyəni artırmaq istəyirsə, sahibkara əlavə yük qoymamalıdır. Məsələn, nağdsız köçürmələr zamanı bank əməliyyat xərclərini dövlət öz üzərinə götürə bilər. Yaxud 30 min manatlıq sərbəst limit qoymaq əvəzinə sahibkara stimullar təklif oluna bilər ki, o, könüllü şəkildə nağdsız hesablaşmaya üstünlük versin. Bu halda həm kölgə iqtisadiyyatı azalacaq, həm də biznes fəaliyyəti iflic olmayacaq".

İqtisadçının fikrincə, bankların daxili qaydalarla qanunu sərtləşdirməsi yol-verilməzdir və bu hallarla bağlı Mərkəzi Banka rəsmi şikayətlər edilməlidir: "Nağdsız hesablaşmalara da faktiki limit qoyan bankların bu praktikasına son qoyulmalıdır. Mərkəzi Bank bu məsələyə müdaxilə etməli, bankların qanunu təhrif edən daxili qaydalarını ləğv etməlidir".

□ **Sahənə RƏHİMLİ,**
"Yeni Müsavat"

"O halda repetitorluğa lüzum qalmayacaq..."

Abbaszadədən mübahisəli təklif

Nazirliklə DİM arasında koordinasiyanın olmaması abituriyentləri çətinə salıb



Son illər ali məktəblərə qəbul prosesi ilə bağlı əsas narazılıqlardan biri qəbul imtahanlarında salınan suallarla məktəb dərsliklərində yer alan mövzular arasında açıq tərs mütənəsibliyin olmasıdır. Abiturientlər və valideynlər uzun müddətdir bildirirlər ki, məktəbdə tədris olunan biliklər imtahanlarda tələb olunan bilik və bacarıqlarla üst-üstə düşmür.

Bu vəziyyətin əsas səbəbi kimi isə Elm və Təhsil Nazirliyi ilə Dövlət İmtahan Mərkəzi arasında yetəri koordinasiyanın olmaması göstərilir. İllərdir səsləndirilən fikirlərə görə, iki qurumun ortaq mövqeyə gələ bilməməsi nəticəsində ən çox əziyyət çəkən tərəf abituriyentlər olur. Təhsil mühitində hətta bu qurumlar arasında uzun müddətdir davam edən gizli intriqaların mövcud

olduğu da iddia edilir ki, bu da problemin aradan qaldırılmasını daha da müşkülə çevirir.

Bugünlərdə Dövlət İmtahan Mərkəzinin İdarə Heyətinin sədri Məleykə Abbaszadə bildirib: "Bizim nəşr etdiyimiz dərs vəsaitlərini oxumaq kifayətdir. Uşaq nizam-intizamlıdırsa, öz üzərində işləməyi bacarırsa, repetitora ehtiyac yoxdur. Erkən yaşlardan müstəqilliyi, özü qərar vermə-

yi, informasiyanı əldə etməyi, oxumağı, dərslərinə məsuliyyətlə yanaşmağı uşaqlarda formalaşdırma bilsek, repetitorluq da sıradan çıxacaq".

M. Abbaszadə nə dərəcədə haqlıdır, onun dediyi yolla repetitorluğun aradan qalxması mümkündürmü?

Azərbaycan Gənc Alim, Doktorant və Magistrlər Cəmiyyətinin sədri, fəlsəfə doktoru İlqar Orucov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikrini bölüşüb: "Ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanları ilə ümumtəhsil məktəblərində tətbiq olunan tədris proqramları arasında müşahidə edilən uyğunsuzluq təhsil sisteminin institusional problemlərindən biri kimi qiymətləndirilməlidir. Tədris məzmunu, qiymətləndirmə mexanizmləri və gözlənilən təlim nəticələri arasında harmoniyanın pozulması şagirdlərin bilik və bacarıqlarının obyektiv qiymətləndirilməsinə mane olur və əlavə hazırlıq mexanizmlərinə ehtiyac yaradır.

Dövlət İmtahan Mərkəzinin nəşr etdiyi dərs vəsaitlərinin kifayətli olması ilə bağlı mövqeyi nəzəri baxımdan əsaslandırılmalıdır. Müasir pedaqoji yanaşmalara görə, şagirdlərin müstəqil öyrənmə, tənqidi düşünmə və informasiya ilə işləmə bacarıqlarının formalaşdırılması təhsil prosesinin əsas hədəflərindən biridir. Lakin empirik müşahidələr göstərir ki, mövcud məktəb mühiti bu bacarıqların bütün şagirdlərdə eyni səviyyədə formalaşmasına imkan vermir. Bu isə repetitorluğun sistem daxili boşluqları kompensasiya edən alternativ mexanizmi kimi çıxış etməsinə səbəb olur".

Fəlsəfə doktoru onu da qeyd edib ki, elmi yanaşma baxımından problemin həlli fərdi məsuliyyətin artırılması ilə məhdudlaşmamalıdır: "Əsas diqqət kurikulumların məzmun uyğunluğunun təmin edilməsinə, qiymətləndirmə meyarlarının şəffaflaşdırılmasına və məktəbdaxili təlim keyfiyyətinin yüksəldilməsinə yönəldilməlidir. Eyni zamanda müəllim hazırlığı, təlim metodologiyaları və tədris resurslarının vahid konseptual çərçivədə əlaqələndirilməsi zəruridir. Yalnız sistemli və elmi əsaslandırılmış islahatlar nəticəsində qəbul imtahanları ilə məktəb təhsili arasında mövcud olan ziddiyyətlərin aradan qaldırılması və repetitorluq asılılığının azalması mümkün ola bilər".

Beynəlxalq təcrübə göstərir ki, əksər ölkələrdə əlavə hazırlıq mövcuddur, lakin bu, Azərbaycandakı kimi demək olar ki, məcburi xarakter daşmır. Avropa ölkələrində məktəb proqramı ilə buraxılış və qəbul imtahanları eyni sistem üzərində qurulduğu üçün şagirdin məktəbdə aldığı biliklər universitetə qəbul üçün kifayət edir. ABŞ-də isə qəbul prosesi tək bir imtahanla məhdudlaşmır, məktəb qiymətləri, essələr və sosial fəaliyyətlər də nəzərə alınır. Bu səbəbdən repetitorluq üstünlük yarada biləcəyi də, zəruri hesab edilmir.

Asiya ölkələrində - xüsusilə Cənubi Koreya, Yaponiya və Çində - qəbul imtahanları çox rəqəbətlidir və əlavə hazırlıq geniş yayılıb. Lakin burada da əsas fərq ondadır ki, məktəbdə keçirilən mövzularla imtahanların məzmunu eyni məntiqə əsaslanır. Repetitorlar mövzunu yenidən öyrətməkdən çox, bilikləri dərinləşdirməyə və imtahana hazırlamağa yönəlir. Türkiyədə də oxşar sistem mövcuddur, amma son illər məktəb dərslikləri ilə qəbul imtahanları arasında uyğunluq artırılmağa çalışılır.

Azərbaycanda isə əsas problem məktəb dərsliklərinin daha çox nəzəri biliyə, qəbul imtahanlarının isə məntiq və tətbiq bacarıqlarına yönəlməsidir. Şagird məktəbdə öyrəndiyini imtahanda necə tətbiq edəcəyini aydın görməyi üçün repetitorun köməyinə ehtiyac duyur. Bu da repetitorluğu seçimdən çox zərurətə çevirir. Dünyada repetitorluq tamamilə aradan qalxmısa da, inkişaf etmiş təhsil sistemlərində məktəb, imtahan və universitet arasında qurulan ardıcıl əlaqə onun kütləvi xarakter almasının qarşısını alır.

■ **Afaq MİRƏYİQ,**
"Yeni Müsavat"



Bazarda keyfiyyətsiz içkilər artıb - xəbərdarlıq

"Azad İstehlakçılar" İctimai Birliyi (AİİB) spirtli içkilərin minimum qiymətinin müəyyən olunmasına dair hökumətin qərarına etiraz edib.

Bu barədə Tribuna.az-a Azad İstehlakçılar İctimai Birliyinin sədri Eyyub Hüseynov bildirib. O qeyd edib ki, bu ilin oktyabr ayında İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən qablaşdırma həcminə uyğun olaraq, yerli və idxal olunan qeyri-meyvə araqlarının pərakəndə satışının minimum qiymətləri təsdiq olunub və bu qərar noyabr ayının 24-dən qüvvəyə minib: "Qərarla təsdiq olunan minimum satış qiymətləri yalnız pərakəndə satışa tətbiq olunub! Yəni qərarın istehsal müəssisələrinə aidiyyəti yoxdur!"

Qərarın qüvvəyə minməsindən keçən bir ay müddətində istehlakçılardan AİİB-ə daxil olan məlumatlar, araşdırmalar göstərir ki, istehsalçılar üçün minimum satış qiyməti tətbiq olunmadığından bəzi istehsalatla məşğul olanlar tərəfindən yenə də ticarət şəbəkələrinə, şadlıq evlərinə, ictimai-iaşə obyektlərinə hətta maya dəyərindən də aşağı qiymətlərlə keyfiyyətsiz araq (vodka) məhsulları təklif olunur.

2026-cı ildən istehsalda 1 litr araq (vodka) üçün 5,0 manat aksiz vergisi müəyyən edilib. Deməli, istehsal olunan 1 litrlik qablaşdırmada araqın 5,0 manat aksiz vergisi və 1,20- 1,50 manatını isə ƏDV təşkil edəcək. Yəni orta hesabla 6,20-6,50 manatını yalnız vergi təşkil edir. Məhsulun maya dəyəri, istehsal xərcləri, rentabellik faizi nəzərə alınmaqla 1 litrlik qablaşdırılmış araqın istehsalçıların tərəfindən minimum satış qiyməti 14,0 manata yaxın olmalıdır! Lakin AİİB-ə istehlakçılar tərəfindən verilən məlumat göstərir ki, bu hesablamalara məhəl qoymayan bəzi istehsalatla məşğul olanlar tərəfindən regionlarda 6,0-7,50 manat qiymətlərlə 1 litrlik qablaşdırılmış araq təklif olunur".

E.Hüseynov bildirib ki, bu cür məhsulların mənbəyi və mənşəyi bəlli olmadığı üçün onların keyfiyyəti də şübhə altındadır: "Yeni qərar qüvvəyə minənə qədər istehlakçılar pərakəndə satışdan ucuz araq alaraq qiymətdə qənaət edib yalnız keyfiyyətdə udurduqlarsa, qərardan sonra istehlakçılar həm qiymətdə, həm də keyfiyyətdə udurmaya düşər olurlar. Bu, istehlakçılarda təbii olaraq narazılığa səbəb olur!"

Hökumətin bu qərarı ilə razı deyilik!

Onu da qeyd edək ki, ölkəmizdə 2016-cı ildən alkoqollu içkilərin istehsalı, satışı və idxalı ilə bağlı xüsusi icazələrin (Lisensiyaların) tələbi tamamilə aradan qaldırılıb.

Lisensiyalar ləğv olunana qədər ölkədə şərab istehsalı ilə 19 müəssisə, araq (vodka) istehsalı ilə isə 8 müəssisə fəaliyyət göstərirdi. Lisensiyalar ləğv edildikdən bəri bu günə qədər ölkədə yalnız bir yeni şərabçılıq müəssisəsi - "Şirvan Şərabları" MMC (Meysəri) yaradılıb; araq (vodka) istehsalçıların sayı isə artıq 90-a yaxınlaşıb. Bundan sonra müvafiq nəzarət sxeminin olmaması nəticəsində ölkəyə ucuz və aşağı keyfiyyətdə olan araq (vodka) məhsullarının idxalı kəskin sürətdə artıb, alıcıların məlumatsızlığı və əcnəvi düşüncəyə əsasən (idxal olunan malın daha keyfiyyətli olması) idxal olunmuş mallar yerli istehsal olunmuş məhsulların satışını üstələməyə başlayıb.

Odur ki, haqsız rəqabətə son qoyulması, istehlakçı maraqlarının təmin olunması, vergi yığımının artırılması və spirtli içkilər bazarını keyfiyyətsiz araq məhsullarından təmizləmək məqsədilə ən azı qonşu MDB ölkələrinin bu sahədəki təcrübəsinə istinad olunması təklif edirik!

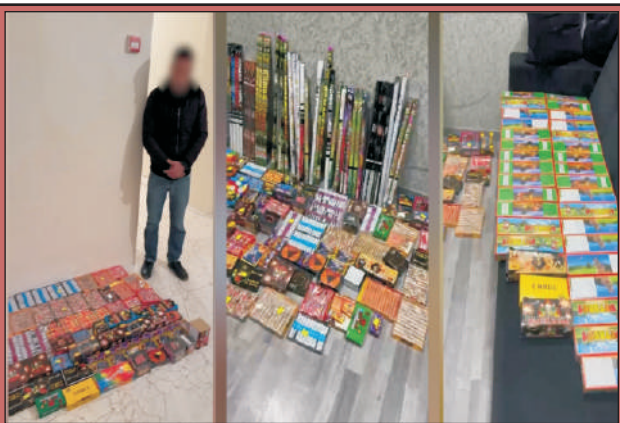
2016-cı ildən alkoqollu içkilərin istehsalı, satışı və idxalı ilə bağlı xüsusi icazələrin (lisensiyaların) ləğv olunmasından sonra dövlətin biznes qurumları üçün yaratdığı bu əlverişli, toxunulmazlıq jestindən sui-istifadə edib, istehlakçı maraqlarına məhəl qoymayaraq fəaliyyətə başlamış 90-a qədər araq istehsalı müəssisəsində ciddi monitorinqlər keçirilsin və hökumətin minimum qiymətə dair qərarı istehsal müəssisələrinə də tətbiq olunsun!"

Bakıda pirotexniki vasitələrin anbarı aşkarlandı

Sabunçu rayonunda 803 qutu pirotexniki vasitə aşkarlandı. Modern.az DİN-ə istinadən xəbər verir ki, Sabunçu Rayon Polis İdarəsi və 12-ci Polis Şöbəsinin əməkdaşları tərəfindən keçirilən tədbirlərlə Ramana qəsəbəsi Şuşa şəhərciyində pirotexniki vasitələrin gizli şəkildə satıldığı anbar aşkarlanıb.

Tədbir zamanı pirotexniki və tezalısan maddələrin satışını təşkil edən 38 yaşlı N.Şükürov saxlanılıb. Onun 803 qutu səs və 6372 ədəd işıq effekti yaradan pirotexniki vasitə aşkar edilib. Həmin şəxs barəsində protokol tərtib olunaraq baxılması üçün məhkəməyə göndərilib.

Qeyd edilib ki, ötən həftə Sabunçu RPI-nin əməkdaşları tərəfindən pirotexniki vasitələrin satışına qarşı həyata keçirilən tədbirlər zamanı 25 fakt aşkarlanıb. Saxlanılan şəxslər barəsində müvafiq tədbirlər görülüb. Polis əməkdaşları tərəfindən pirotexniki vasitələrin satışının qarşısının alınması istiqamətində tədbirlər davam etdirilir.





Türkiyə üç şəhid verdi

Türkiyənin Yalova vilayətində İŞİD-ə qarşı əməliyyat zamanı 3 polis əməkdaşı şəhid olub.

Türkiyənin daxili işlər naziri Ali Yerlikaya bildirib. Onun sözlərinə görə, 8 polis əməkdaşı və bir mühafizəçi yaralanıb, 6 terrorçu zərərsizləşdirilib.

Vilayət Polis İdarəsinin qrupları şəhər mərkəzinə yaxın, Elmalık kəndinə gedən yolda yerləşən bir evdə İŞİD-ə qarşı əməliyyat keçirib.



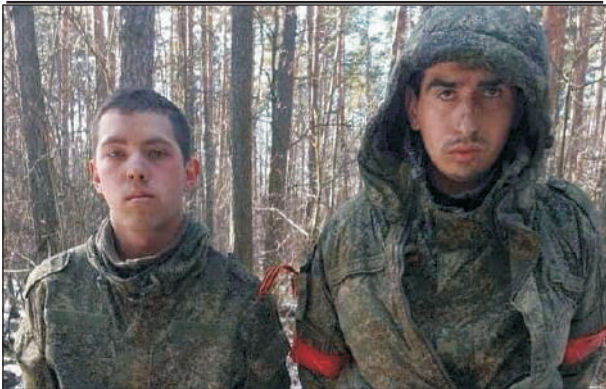
Pezeşkian: "İranın cərrahi əməliyyata ehtiyacı var"

"Hökumət səthi islahatlar əvəzinə köklü islahatlar həyata keçirməyi qarşısına məqsəd qoyub".

Teleqraf xəbər verir ki, bunu İran Prezidenti Məsud Pezeşkian deyib. O qeyd edib ki, iqtisadi problemlərin öhdəsindən gəlmək üçün "böyük cərrahi əməliyyatlar"a ehtiyac var.

Pezeşkian bəzi gəlir qruplarının subsidiyalarının kəsilməsinə etirazlara münasibət bildirərək söyləyib ki, subsidiyaların ədalətsiz bölgüsündən faydalananların etirazı təbiidir.

"Hazırkı subsidiya bölgüsü səmərəsizdir, vəsaitlər əhaliyə real şəkildə çatmır", - İran Prezidenti əlavə edib.



Ruslar Çin və Türkiyənin ümidinə qalıb

Rusiyada geyim və ayaqqabı istehsalçıları artan vergilər və cərimələr səbəbindən öz bizneslərini kütləvi şəkildə bağlayırlar. Üstəlik, bu, ilk növbədə yerli istehsalçılara aiddir, xaricilər bu hadisələrin fonunda çox yaxşı işlər görürlər.

Axar.az xəbər verir ki, bu barədə "RBK-Ukrayna" Ukrayna Xarici Kəşfiyyat Xidmətinə istinadən məlumat yayıb.

Məlumatla görə, idxalın əvəzlənməsi ilə bağlı bütün vədlərə baxmayaraq, 2022-ci ildən sonra Rusiya sənayesi beynəlxalq brendlərin ölkəni tərk etməsindən yararlanı bilməyib: "Satışların müvəqqəti artmasına baxmayaraq, azalma özünü çox gözəltmədi, artıq 2024 və 2025-ci illərdə sənaye problemləri üzvləşdi: tələbin azalması, mağazaların bağlanması və xərclərin artması kimi. Hətta iri oyunçular da öz bizneslərini kütləvi şəkildə bağlayırlar. "Incity" və "Deseo" iflas etdi, "Just Clothes" brendi və "Qloriya Cins" mağazaları bağlayır, fabrikləri satır və istehsalı xaricə köçürür. 2025-ci ildə bağlanan bütün pərakəndə satış məntəqələrinin yarısı geyim və ayaqqabı mağazaları, ilk növbədə, Rusiya mağazaları olub. Eyni zamanda istehsalı inkişaf etdirmək əvəzinə bazar, əsasən Çin və Türkiyədən gətirilən mallarla doldurulur. Rusiyada tamhüquqlu tekstil bazası yoxdur: müasir fabriklər, yüksək keyfiyyətli parçalar və aksesuarlar yoxdur. Hətta hərbi geyimlər Çindən sifariş edilir. Artan vergilər və cərimələr fonunda bizneslər gəlirliliyini, istehlakçılar isə alıcılıq qabiliyyətini itirir".

Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenski ilə ABŞ Prezidenti Donald Tramp arasında 28 dekabrda görüş baş tutdu.

Görüşdən sonra Zelenski bildirib: "Biz Prezident Trampa razılaşdıq ki, o, yanvar ayında Vaşinqtonda Ukrayna və Avropa liderlərini qəbul edəcək".

Tramp isə görüşdən sonra deyib ki, ukrainalıların 91%-i müharibənin bitməsinə istəyir. Rusiya da bitməsinə istəyir. Hamı bunun bitməsinə istəyir.

"Müharibənin bitməsinə kömək edəcəksə, Ukraynaya getməyimdə heç bir problem yoxdur", - o vurğulayıb.

Tramp həmçinin bildirib ki, Ukraynadakı münaqişənin həlli ilə bağlı danışıqlar son mərhələdədir.

"Düşünürəm ki, danışıqların son mərhələsindəyik və görəcəyik... Ya bu münaqişə bitəcək, ya da çox uzun müddət davam edəcək", - deyərək bildirib.

Zelenski ABŞ prezidenti-nin Rusiya Prezidenti Putinlə bağlı səsləndirdiyi fikirlərə reaksiya verərək gülüşünü güclə gizlədib. Musavat.com xəbər verir ki, bu an Trampın Vladimir Putinin guya "Ukraynanın uğurunu istədiyi" və bunun üçün "çox şey etdiyi" barədə açıqlamalarından sonra baş verib və mediada geniş müzakirələrə səbəb olub.

Belə ki, danışıqlardan sonra jurnalistlərə açıqlama verən Donald Tramp görüşü "çox uğurlu" adlandıraraq və tərəflərin Ukrayna münaqişəsinin həllinə "son dərəcə yaxınlaşdığını" bildirib. ABŞ prezidenti iddia edib ki, Vladimir Putin Ukraynanın uğur qazanmasında maraqlıdır və hətta ölkənin bərpasına yardım göstərməyə hazırdır: "Mən bunu Putinlə müzakirə etmişəm. O, çox böyük səxavət nümayiş etdirir. Rusiya Ukraynanın bərpasına kömək etməyə hazırdır", - Tramp deyib.

Tramp eyni zamanda etiraz edib ki, münaqişənin ən həssas məqamlarından biri olan ərazi məsələsi hələ də tam həll olunmayıb. Onun sözlərinə görə, razılaşmada 1-2 ən çətin məsələ açıq qalır; cəbhə xətti və təmas xətti ilə bağlı detallar üzrə yekun razılaşma yoxdur. Bununla belə, danışıqlarda 95 faiz məsələlər üzrə razılıq əldə olunub.

ABŞ prezidenti prosesi sürətləndirməyə çağıraraq xəbərdarlıq edib ki, yaxın aylarda razılaşma əldə olunmasa, Ukrayna yeni ərazi itkiləri

ilə üzləşə bilər. Tramp həmçinin bildirib ki, təhlükəsizlik zəmanətlərinin əsas yükünü Avropa daşıyacaq, ABŞ isə bu prosesdə yardımçı rol oynayacaq.

Volodimir Zelenski isə çıxışında daha ehtiyatlı və real mövqə sərgiləyib. O, yaxın

Politoloq Qabil Hüseynli "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, referendum keçirilsə, şübhəsiz, mübariz Ukrayna xalqı ərazi güzəştinə "yox" deyəcək: "Ukraynalılar ərazi güzəştinə "yox" desə, bu nəticə həm Moskva, həm də Vaşinqton üçün ciddi

"xalqın iradəsinə hörmət edilməlidir" kimi münasibət bildirə bilər: "ABŞ böyük ehtimalla açıq şəkildə bəyan edərdi ki, Ukrayna xalqı öz ərazi bütövlüyündən imtina etmək istəmir və bu qərara hörmət edilməlidir. Bu, beynəlxalq hüquq və suverenlik prinsipləri

Floridada son görüş - Rusiyanı məğlub etməyin yolu

Ukrayna xalqı ərazi güzəştinə "yox" desə, Moskva və Vaşinqtonun reaksiyası necə ola bilər?



həftələrdə danışıqlar qrupunun yeni görüşlərinin keçirilməsinə və razılaşmanın detalları üzərində işin davam edəcəyini açıqlayıb.

Ekspertlərin fikrincə, Trampın optimist və bəzən moskvayönlü ritorikası na baxmayaraq, real danışıqlar mərhələsində ərazi, təhlükəsizlik və zəmanətlər məsələləri hələ də əsas maneə olaraq qalır. Qarşıdakı həftələrdə planlaşdırılan görüşlərin Ukrayna böhranının taleyində həlledici rol oynaya biləcəyi bildirilir.

Maraqlıdır ki, son rəy sorğusuna görə, ilk dəfə Rusiya əhalisinin yarıdan çoxu - 55 faizi müharibə dayanmasını arzu etdiyini bildirib. Yeni rusiyalıların əksəriyyəti müharibədən yorulmuş kimi görünür...

Bu arada Rusiya rəhbərliyi Kiyevin referendum üçün atəşkəs təklifini qəbul edə biləcəyini istisna etməyib. Ancaq iki aylağa yox, daha az müddətə.

Bəs ukrainalılar referendumda ərazi güzəştinə "yox" desə, Moskva və Vaşinqtonun buna reaksiyası necə ola bilər?

siyasi və strateji nəticələr doğurur. Hesab edirəm ki, Rusiya bu halda referendumun nəticələrini tanımadığını, hətta saxtakarlıq edildiyini bəyan edəcək. Məsələn, Rusiya nəticəni "müharibə şəraitində, Qərbin təzyiqi altında keçirilmiş" kimi təqdim edərək legitim saymaya bilər. Bundan başqa, Rusiya referendumu Zelenski hakimiyyətinin keçirdiyini və xalqın guya iradəsinə təsir göstərdiyini "əsas" göstərərək nəticələri etibarsız elan edəcək və "müharibəyə davam" deyəcək, yeni əraziləri işğal etmək üçün hücumu gücləndirəcək. Eyni zamanda Kreml yaxın ki, bəyan edəcək ki, "Ukrayna sülh istəmir, müharibə istəyir". Beləliklə, bununla da cəbhədə hərbi əməliyyatları intensivləşdirəcək, xüsusən Donbas və cənub istiqamətində təzyiqləri artıracaq. Moskva işğal etdiyi əraziləri indinin özündə "geri dönüşü olmayan fakt" kimi təqdim edir. Ən yaxşı halda "dondurulmuş münaqişə" variantına ilımlı yanaşır".

O ki qaldı Vaşinqtonun necə reaksiya verəcəyinə, politoloq hesab edir ki, ABŞ referendumun nəticəsinə

rinə uyğun mövqedir. Amma praktikada Donald Trampın başqa cür davranış nümayiş etdirməsi istisna deyil. Referendum "yox"la bitmə belə, Vaşinqton müharibənin sonsuz davam etməsinə istəmir. Bu səbəbdən ABŞ Ukraynaya dəstəyi tam kəsməyə də Kiyevə məcburedici diplomatik təzyiqləri artırma bilər. Bu halda isə ərazi güzəştini yox, amma atəşkəs, təhlükəsizlik zonaları, uzunmüddətli danışıqlar gündəmə gələ bilər".

Q.Hüseynli sonda qeyd etdi ki, əgər referendum keçirilsə və xalq ərazi güzəştinə "yox" desə, Zelenski və Ukrayna hakimiyyətinin mövqeyi güclənə bilər: "Zelenski bəyan edəcək ki, bizim güzəştə getməməyimiz xalqın iradəsinə söykənir, xalq güzəştə getməyə qarşıdırsa, hakimiyyət buna zidd addım ata bilməz. Bununla da hakimiyyətin indiyə qədərki mövqeyinin legitimliyi daha da möhkəmlənmiş olur. Ancaq onu da bir daha qeyd edək ki, ehtimal olunan referendumdan "yox" cavabının çıxması müharibənin uzanmasını ləğv edəcək".

□ Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

Bakı şəhərində nəqliyyat problemi artıq təkcə gündəlik narahatlıq deyil, sosial və iqtisadi yükə çevrilib. Xüsusilə pik saatlarda paytaxt yollarında yaranan tıxaclar ictimai nəqliyyatın effektivliyini sual altına qoyur, vətəndaşların vaxt itkisini, əsəb gərginliyini və iqtisadi zərərləri artırır. Belə bir şəraitdə Milli Məclisin plenar iclasında deputat Vasif Qafarovun səsləndirdiyi təklif - rəsmi platformalarda qeydiyyatda olan taksilərə avtobus zolaqlarından istifadə hüququnun verilməsi - ciddi müzakirələrə səbəb olub.

Deputat çıxışında bildirib ki, "Avtomobil nəqliyyatı haqqında" Qanuna əsasən, taksilər də ictimai nəqliyyat vasitəsi sayılır və beynəlxalq təcrübədə bu model geniş tətbiq olunur. Onun fikrincə, bu addım nəqliyyatın intellektual idarə olunmasını gücləndirə, tıxac yükünü azalda və vətəndaş məmnunluğunu artırır. Lakin məsələ göründüyü qədər sadədimi?

Avtobus zolaqları sıradan yol sahəsi deyil. Onlar məhz ictimai nəqliyyatın - xüsusilə minlərlə insanı eyni vaxtda daşıyan avtobusların - sərbəst və fasiləsiz hərəkəti üçün yaradılıb. Bu zolaqların əsas fəlsəfəsi ondan ibarətdir ki, şəxsi avtomobildən imtina edib avtobusa üstünlük verən vətəndaş vaxt itirməsin, ictimai nəqliyyat cəlbədicisi olsun. Əgər bu zolaqlar əlavə nəqliyyat vasitələri üçün açılsaydı, onların funksional mahiyyəti zəifləyər.

Təklifin tərəfdarları hesab edirlər ki, söhbət bütün taksilərdən yox, yalnız rəsmi platformalarda qeydiyyatdan keçmiş, texniki baxımdan nəzarətdə olan nəqliyyat vasitələrindən gedir. Bu isə kölgə iqtisadiyyatının azalmasına, qeyri-qanuni taksi fəaliyyətinin sıxışdırılmasına və nəqliyyat sisteminin nizam-intizamın güclənməsinə səbəb ola bilər. Bundan başqa, bir taksi avtobusdan az sənişin daşısa da, real şəraitdə bəzən bir neçə şəxsi avtomobilin gördüyü işi görür və bu baxımdan tıxac yükünü müəyyən qədər azalda bilər.

Amma məsələnin riskli tərəfləri də az deyil. Bakı reallığında taksilərin sayı onsuz da həddindən artıq çoxdur. Avtobus zolaqlarına yüklərlə, hətta minlərlə taksinin buraxılması həmin zolaqları faktiki olaraq adi yol hissəsinə çevirə bilər. Nəticədə avtobusların sürəti azalacaq, dayanacaqlara vaxtında çatmamaq halları artacaq və ən əsası - gündəlik minlərlə sənişin yenidən

deli tətbiq etmək gözlənilən effekti verməyə bilər.

Nəqliyyat eksperti Rauf Ağamirzəyev "Yeni Müsavat"a bildirib ki, bu növ fikirlər tez-tez səsləndirilsə də, dünyadakı yanaşmaya görə, vahid rəng və tanın-

sürücü idarə edə bilər. 25 min avtomobildirsə, 75 min sürücü fəaliyyət göstərə bilər. Düşünürəm ki, vahid rəng, vahid marka və vahid tanınma nişanı olsaydı, gələcəkdə Azərbaycanda da bu növ taksilər zolaqlardan istifadə edə bilər. Bu-

Avtobus zolaqlarından taksilər də istifadə edərsə... Deputatın təklifinə AYNA və ekspertdən reaksiya gəldi



tıxacın girovuna çevriləcək. Bu isə ictimai nəqliyyatdan istifadəyə marağı azaldacaq və paradoksal olaraq şəxsi avtomobillərin sayını yenidən artıracaq.

Digər mühüm məqam sürücülər arasında yaranacaq potensial gərginlikdir. İndiyədək avtobus zolaqlarına qanunsuz daxil olan taksilər və minik avtomobilləri ilə bağlı cərimələr, mübahisələr az olmayıb. Əgər qaydalar dəyişdirilsə, avtobus sürücüləri ilə taksi sürücüləri arasında yeni narazılıqların, yol mübahisələrinin yaranması da istisna deyil.

Beynəlxalq təcrübəyə istinad edərkən də diqqətli olmaq lazımdır. Bir çox Avropa şəhərlərində taksilərə avtobus zolaqlarından istifadə hüququ verilsə də, bu, ciddi limitlər, vaxt çərçivələri və texnoloji nəzarət mexanizmləri ilə tənzimlənir. Həmin şəhərlərdə taksi parkı nəzarətsiz şəkildə şişirdilməyib, ictimai nəqliyyat prioritet olaraq qalır. Bakı üçün isə mexaniki şəkildə bu mo-

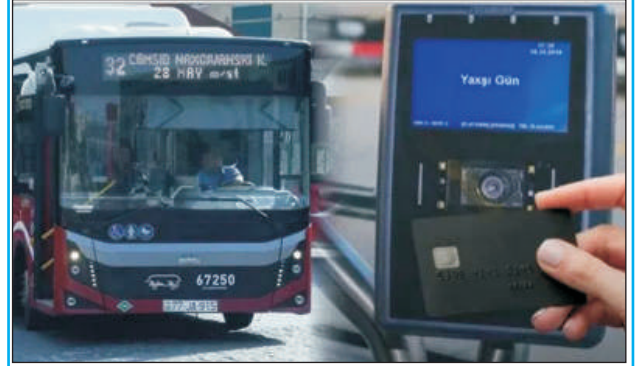
ma nişanı olmalıdır. Onun sözlərinə görə, bir çox ölkələrdə bu növ tələblər qoyulur: "Bəzilərində taksilər sarı, bəzilərində isə ağ rəngdə və vahid tanınma nişanı ilə olur. Məsələn, Gürcüstanda A və B kateqoriyalı taksilər var. A kateqoriyalı taksilər ağ rəngdədir və vahid tanınma nişanına sahibdir.

Azərbaycanda avtopark yenilənir. Gələcəkdə belə bir tələblər olarsa, eyni marka və eyni rəngi əhatə edən, tanınma nişanı olan taksi daşıyıcısı bu zolaqdan istifadə edə bilər. Lakin hazırda belə bir yanaşma yoxdur. Son məlumat isə odur ki, 2026-cı ildən kvotalar tətbiq ediləcək və 25 min avtomobil taksi fəaliyyəti göstərəcək. 8 yaşlı avtomobilə 7 illik lisenziya verilir. Lisenziya almış və yaşı 8 ili ötənlərin isə növbəti ildən lisenziyası da yanacaq. Müraciət edənlər onların əvəzinə tələblərə cavab verirsə, taksi fəaliyyəti göstərə biləcək. Çox güman ki, 8 saatlıq iş rejimi tətbiq edildə 1-ə 3 alınacaq. Yəni 1 avtomobili ayrı-ayrı vaxtlarda 3

nun fəlsəfəsi ondan ibarətdir ki, eyni markadan eyni rəngdə fərqli avtomobillər ola bilər. Onun taksi olub, olmadığını fərləndirmək çətin olar. Lakin bir şirkətin eyni markadan, eyni rəngdən və eyni tanınma nişanına sahib taksiləri olarsa, şirkət belə zolaqdan istifadə üçün müraciət edə bilər".

Mövzu ilə Azərbaycan Yürüstü Nəqliyyat Agentliyindən (AYNA) bildirilib ki, avtobus zolaqlarının təşkil avtobusların, eyni zamanda operativ nəqliyyat vasitələrinin fasiləsiz və intensiv hərəkətinin təmin edilməsinə xidmət edir: "Avtobus zolaqlarına şəxsi nəqliyyat vasitələrinin daxil olması qadağandır. Bu zolaqlara daxil olan minik avtomobilləri onlarla avtobusun hərəkətinə, nəticədə minlərlə sənişinin vaxtında təyinat yerinə çatmasına mane olur. Taksi nəqliyyat vasitələrinin avtobus zolaqlarından istifadəsi məsələsi hazırda müzakirə edilmir".

■ **Sahana RƏHİMLİ,**
"Yeni Müsavat"



Bank kartları ilə avtobuslarda ödəniş başladı

NFC texnologiyasını dəstəkləyən yerli bank kartları, eləcə də "Apple Pay" və "Google Pay" vasitəsilə nağdsız ödəniş mexanizmi Bakı şəhəri üzrə nağdsız ödəniş sistemi ilə təchiz olunmuş bütün avtobus marşrutlarında aktivləşdirilib.

Bu barədə Modern.az AYNA-ya istinadən xəbər verir. Məlumatla görə, yeni sistem çərçivəsində tətbiq edilən əsas yeniliklərdən biri ardıcıl ödəniş imkanlarının genişləndirilməsidir. Hazırda sənişinlər üçün ardıcıl ödəniş əməliyyatlarının sayı 1-dən 2-yə artırılıb. Bu imkan NFC layihəsinin ilkin mərhələsində təqdim edilir. İlk mərhələnin nəticələrinə əsasən gələcəkdə ardıcıl ödəniş əməliyyatlarının sayının artırılması planlaşdırılır.

Yeni sistem sənişinlərə əlavə üstünlüklər təqdim edir. Artıq nağd pul və ya fiziki "BakıKart"ın daşınmasına ehtiyac qalmır - telefon, ağıllı saat, bank kartı və ya NFC funksiyalı digər cihazlar vasitəsilə saniyələr içində ödəniş etmək mümkündür. Cihazı validatora yaxınlaşdırmaq kifayətdir - ödəniş dərhal tanınır və əməliyyat tamamlanır.

Sənişinlər avtobuslarda ödəniş etdikdə yalnız NFC dəstəklı yerli bank kartları, həmçinin smartfon və fiziki kartdan istifadə etməlidirlər.



Toya hazırlaşanlara xəbərdarlıq - gələn ildən...

"Qızılın qiyməti rekord həddə çatıb. Hazırda 1 qramm 999.9 avarlı qızıl 145 dollara satılır".

Bunu "Yeni Sabah"a açıqlamasında Azərbaycan Zərgər Assosiasiyasının sədri Toğrul Abbasquliyev bildirib. O qeyd edib ki, yaranmış vəziyyət zərgərlik bazarına neqativ təsir göstərir.

"Alıcılıq qabiliyyəti aşağı düşüb, satışlar ciddi şəkildə zəifləyib. Bu da öz növbəsində zərgərlik sənayesinin işini ləngidir", - assosiasiya sədri vurğulayıb.

İqtisadçı Rəşad Həsənov isə açıqlamasında deyib ki, 2025-ci il ərzində qızılın qiymətinin kəskin şəkildə bahalaşması bir sıra amillərlə bağlıdır. Onun sözlərinə görə, buta mərkəzi bankların qızıl ehtiyatlarını artırması fonunda tələbin yüksəlməsi, heterodoks iqtisadi siyasətlərin güclənməsi və global iqtisadi mühitdə proqnozlaşdırılmayan qeyri-müəyyənliklər daxildir.

"Paralel olaraq geosiyasi gərginliklər, ABŞ dollarının gələcəyi ilə bağlı mövcud administrasiyanın həyata keçirdiyi siyasətin yaratdığı risklər, eləcə də federal maliyyə sisteminin nəzarətin zəiflədilməsi istiqamətində atılan addımlar bu bahalaşmanı şərtləndirən əsas faktorlar sırasındadır. Mövcud trendlərin 2026-cı il ərzində də bu və ya digər formada davam etməsi ehtimalları kifayət qədər yüksəkdir. Hazırkı şəraitdə iqtisadi mühitin proqnozlaşdırılması çətin olaraq qalır. Bu səbəbdən qızılın qiymətlərinin artmaqda davam etməsi mümkündür ki, bu da müxtəlif istiqamətlər üzrə müəyyən çağırışlar yaradır".

İqtisadçı vurğulayıb ki, xüsusilə zinət əşyalarının idxalı baxımından Azərbaycanın xaricə çıxan valyuta həcmi artacaq: "Qızıl idxalı ilə bağlı xərclərin yüksəlməsi ölkə daxilində ümumi idxalın həcmində artmasına və tədiyə balansının xərclər hissəsində əlavə təzyiqlərin yaranmasına səbəb ola bilər. Digər tərəfdən, Azərbaycan az həcmdə olsa da, qızıl ixrac edən ölkələrdən biridir. Bu sahədə fəaliyyət göstərən müəssisələrin gəlirləri artacaq, müvafiq investisiyaların geri dönüş və ödəniş müddəti sürətlənəcək, mənfəət norması yüksələcək. Ümumilikdə isə ölkə daxilində zinət əşyalarının dövriyyəsi və satışının təşkili istiqamətində genişlənmə müşahidə olunacaq. Bu da vergi daxilolmalarının artmasına şərait yarada bilər. Dövlətin genişlənməsi ilə yanaşı, bu sahədə mövcud olan qeyri-formal sahibkarlıq fəaliyyətinə qarşı mübarizə tədbirləri gücləndirilsə, əhəmiyyətli vergi bazası formalaşdırmaq mümkün olacaq". R.Həsənov qeyd edib ki, eyni zamanda əhəlinin zinət əşyalarına çəkdiyi xərclər ciddi şəkildə artacaq.



ÜSAVAT

Son səhifə

N 238 (8848) 30 dekabr 2025

De-
ka-
br



Bu qidaları acqarına qəbul etmək olmaz

Məsləhət görülən qida məhsullarının acqarına qəbul edilməsi 2-ci tip şəkərli diabet və ya ürək-damar sisteminin işində patoloji dəyişiklərə səbəb ola bilər. Qafqazinfo-ya istinadən xəbər verir ki, xüsusilə boş, qida ilə doldurulmamış mədə kofein almamalıdır.

Yuxudan oyanandan sonra acqarına qəbul edilən bir fincan qəhvə xoşagəlməz fəsadlara gətirib çıxara bilər, çünki maddədə xlorid turşusu istehsalını stimullaşdırır və selikli qişanı qıcıqlandırır.

Bundan başqa, un məhsulları, xüsusilə sənaye istehsalı un məhsulları acqarına istehlak edilmək üçün təhlükəlidir. Mağazadan alınan çörəklər, tostların tərkibində yüksək dozada şəkər, transyağlar ola bilər. Qəbul edildikdən sonra belə qida məhsulları qanda şəkəri kəskin şəkildə artırır, insulin ifrazını çoxaldır. Mütəmadi olaraq şəhərlərin bu cür qida məhsulları ilə başlanılması çəkide artım, prediabet və 2-ci tip şəkərli diabetə səbəb ola bilər.

Enerji dəyəri baxımından denli bitkilər, müsli və quru yeməklər zərərli hesab olunur. Bundan əlavə, səhər yeməyində təzə sıxılmış şirələr, çiy tərəvəz və meyvələrə yer yoxdur. Bu qida məhsulları və içkilər turşular, şəkər və qaba liflə zəngindir - acqarına istehlak edildikdə, bütün bunlar mədə-bağırsaq traktının zərif toxuması üçün təhlükəli olur, insani gastrit, mədə xorası, qıçqırmaya meyilli edir.

Fermentləşdirilmiş süd məmulatları da acqarına yeyildikdə təhlükəlidir. Bu cür qida məhsulları həzm traktında faydalı bakteriyaların fəaliyyətini stimullaşdırır, lakin bu, mədədə müəyyən qidaların olması şərtlə baş verir.

Yuxusuzluğun müalicəsinə kömək edən zülal aşkarlanıb



İsrailli alimlər SIRT6 adlı mühüm zülal aşkar ediblər.

Oxu.Az "ITheme" nəşrinə istinadən xəbər verir ki, bu zülal beynin fəaliyyətində əsas rol oynayır və yuxusuzluq, depressiya, eləcə də yaşla bağlı yaddaş pozuntularının müalicəsi üçün yeni üsulların hazırlanmasına kö-

mək edə bilər.

Tədqiqatın mərkəzində triptofan adlı amin turşusu dayanır. Triptofan qida vasitəsilə orqanizmə daxil olur və serotonin və melatonin hormonlarının sintezi üçün vacibdir. Serotonin əhval-ruhiyyəyə və öyrənmə qabiliyyətinə tə-

sir göstərir, melatonin isə yuxunu və bioloji ritmləri tənzimləyir.

Lakin triptofan başqa bir yolla da parçalana bilər - kinurenin yolu ilə. Bu halda sinir hüceyrələri üçün zərərli maddələr yaranır. Alimlər müəyyən ediblər ki, SIRT6 zülalı "tənzimləyici" rolunu oynayaraq, serotonin və melatoninin yaranmasına kömək edir.

Yaş artdıqca və bəzi xəstəliklər zamanı SIRT6-nın aktivliyi azalır. Nəticədə faydalı maddələrin miqdarı azalır, toksik birləşmələrin səviyyəsi isə artır ki, bu da yuxu, əhval-ruhiyyə və düşüncə qabiliyyəti ilə bağlı problemlərə səbəb ola bilər.

Soyuqdayma və qripdən qısa zamanda sağalmağın üsulu



Toronto Universitetinin kanadalı terapevt həkimi Brendon Lyu bildirib ki, duzlu məhlulla burunun müntəzəm yuyulması qrip və soyuqdayma zamanı sağalma prosesini sürətləndirir və dərmanlara olan ehtiyacı azalda bilər. Oxu.Az xəbər verir ki, o, bu barədə "The Daily Mail" nəşrinə açıqlamasında danışıb. Mütəxəssisin sözlərinə görə, söhbət hipertonik duz məhlulu ilə burunun yuyulmasından gedir - bu məhlulda natrium xloridin konsentrasiyası fizioloji məhlulla müqayisədə bir neçə dəfə yüksəkdir. Bu üsul kəskin respirator infeksiya əlamətləri olan insanların iştirakı ilə aparılan tədqiqatda sınaqdan keçirilib.

"Effektin mexanizmi ondan ibarətdir ki, duzlu məhlul burun boşluğundan virus hissəciklərini fiziki olaraq uzaqlaşdırmağa kömək edir, bununla da virus yükünü azaldır. Məhlulun tərkibindəki xlor ionları isə selikli qişanın təbii müdafiə mexanizmlərini əlavə olaraq aktivləşdirir və antimikrob maddələrin istehsalını təşviq edir", - deyə Brendon Lyu qeyd edib.

Bunları bilirsinizmi?

- * Bədənimizdəki damarların ümumi uzunluğu 96 min kilometrdir. Bu uzunluq ilə dünyanı 3 dəfə dolaşmaq olar.
- * İnsan gözü o qədər həssasdır ki, əgər dünya düz olsaydı, 60 km uzaqdakı şam işığını görə bilərdi.
- * İnsan beyni dəqiqədə 1000 kəlmə oxuya bilər.
- * İnsan saç 12 ton çəkisi olan yük qaldıra bilər.
- * İnsan bədənindən 30 dəqiqədə çıxan enerji ilə 4 litr su qaynatmaq olar.
- * İnsan bədənində şimpanzədə olan qədər tük var. Lakin onların çoxu görünmür.
- * İnsan sümüyü qranit kimi möhkəmdir. Sümüklər 9 ton yük qaldıra bilər.
- * İnsan beyni kompüter olsaydı, saniyədə 38 katrilyon iş görə bilərdi. Dünyanın ən güclü kompüter olan "BlueGene" bu rəqəmin 2/1000 görə bilir.
- * Körpələrin əksəriyyəti mavi gözlü doğulur. Lakin ultrabənövşəyi işıqların təsirindən rəng dəyişir.
- * Bir dırnağın tam böyüməsi üçün 6 ay lazımdır.
- * Böyrəklərimizdə 2 milyona yaxın filtr var ki, onlar da hər dəqiqədə 1,3 litr qan təmizləyir.
- * Hər bir insanın özünə xas qoxusu var. Bu qoxu ancaq əkilərdə eyni ola bilər.
- * Çox yuxu görmək yüksək IQ səviyyəsindən xəbər verir.

Yeni araşdırma: spirtli içki faydalı imiş...



Yeni araşdırma orta dərəcədə spirtli içki qəbulunun ciddi xəstəliklərin riskini azaltması ilə əlaqəli ola biləcəyini göstərib. Orta dərəcədə spirtli içki qəbulu ürək-damar sisteminə müsbət təsir göstərə bilər.

Milli.az xəbər verir ki, bu, alimlərin yeni, genişmiqyaslı bir araşdırmada gəldiyi nəticədir. Lakin mütəxəssislər bunun spirtli içki içmək üçün birbaşa tövsiyə olmadığını vurğulayırlar.

Araşdırmaçılar Massaçusets ümumi xəstəxanasının məlumat bazasından 50.000-dən çox insanın məlumatlarını təhlil ediblər. Nəticələr göstərib ki, spirtli içkini orta dərəcədə qəbul edən insanlarda ürək-damar xəstəliklərinin inkişaf riski tamamilə imtina edənlərlə müqayisədə xeyli aşağıdır.

Alimlər bu təsirin mümkün səbəbinin alkoqulun beyinə təsiri ilə əlaqəli olduğunu aşkar ediblər. Orta dozalarda o, narahatlıq və emosional reaksiyalardan məsul olan amigdaladan gələn stress siqnallarını azaldır. Bu, hətta içdikdən bir neçə gün sonra belə ürəyə və qan damarlarına ümumi yükün azalmasına səbəb olur.

Mindən çox iştirakçının beyin müayinələrinin daha ətraflı təhlili göstərib ki, orta dərəcədə spirtli içki qəbul edənlər amigdala aktivliyini azaldıb, nəzarət və qərar qəbul etmə üçün məsul olan prefrontal korteks isə normal qalıb. Araşdırmaçılara görə, bu kombinasiya ürək-damar xəstəlikləri riskinin təxminən 22 faiz azalmasını izah edə bilər.

Araşdırmaçılar həmçinin sosial-iqtisadi statusun, fiziki aktivlik səviyyəsinin və genetik amillərin təsirini istisna ediblər ki, bu da onların tapıntılarının etibarlılığını artırır.

Araşdırmanın müəllifləri tapıntılarına baxmayaraq, ehtiyatlı olmağa çağırırlar. Onlar tamamilə təhlükəsiz alkoqol dozalarının olmadığını və stressi azaltmağın daha etibarlı və sağlam yollarının olduğunu vurğulayırlar. Alimlərin fikrincə, araşdırmanın nəticələri müntəzəm alkoqol istehlakı üçün əsaslandırma kimi deyil, müşahidə olunan bioloji təsirin izahı kimi qəbul edilməlidir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Emil SALAMOĞLU

Lisenzia N: B 114
SAVİ: 1.500